



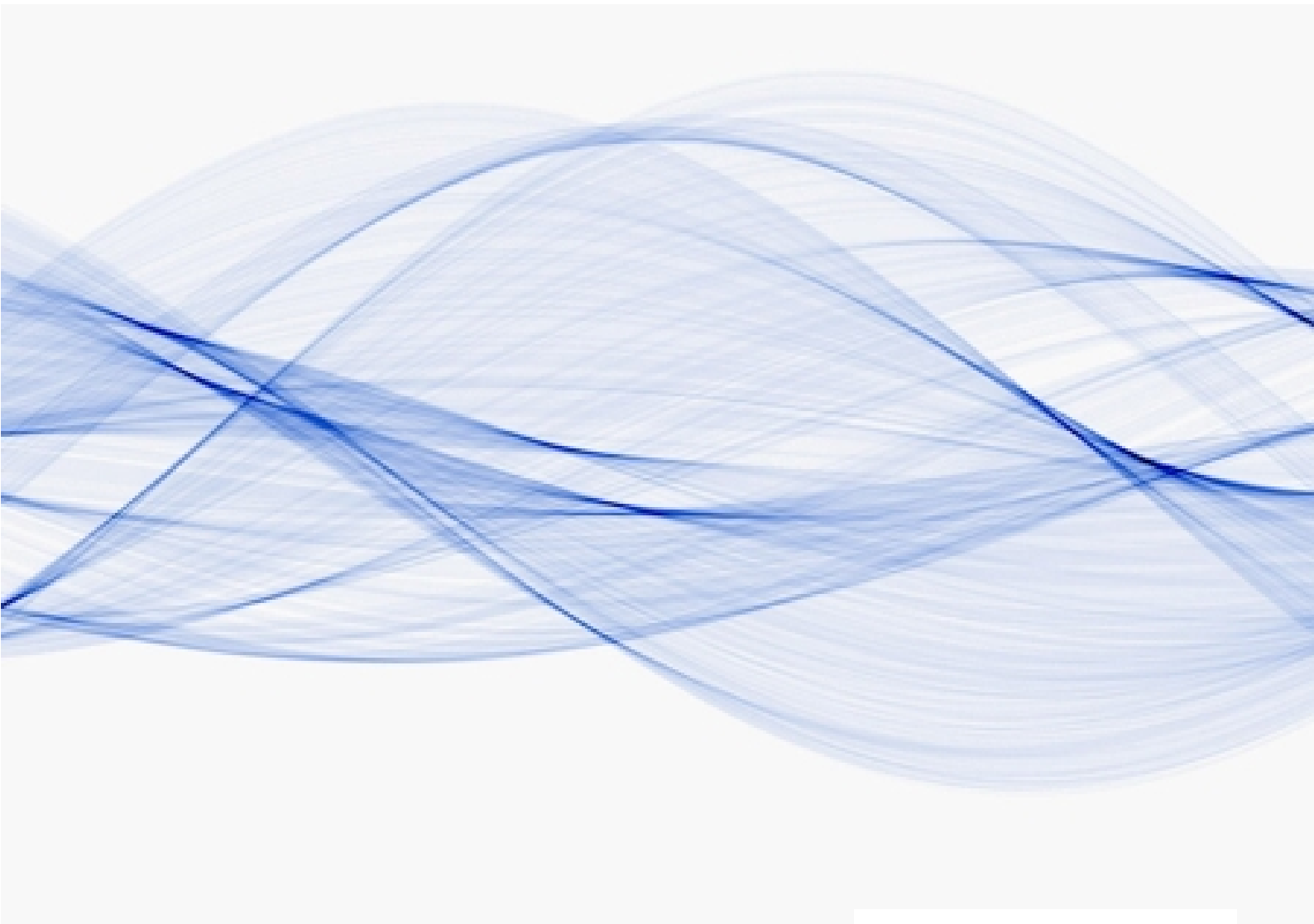
Republika e Kosovës - Republika Kosova - Republic of Kosova

ZYRA RREGULLATORE PËR UJËSJELLËS DHE MBETURINA
REGULATORNI URED ZA VODOVOD I OTPAD
WATER AND WASTE REGULATORY OFFICE



TARIFAT PËR SHËRBIMET E FURNIZIMIT ME UJË DHE SHËRBIME TË UJËRAVE TË ZEZA

Raporti për të gjeturat e rishikimit tarifar 2012-2014 për shtatë
kompanitë rajonale të licencuara për ofrimin e shërbimeve të furnizimit
me ujë dhe shërbimeve të ujërave të zeza



Zyra Rregullatore për Ujësjellës dhe Mbeturina

Vizioni

“Shërbime cilësore, të sigurt dhe efikente të ujësjellësit dhe mbeturinave për të gjithë konsumatorët në tërë Kosovën.”

Misioni

“Rregullimi i shërbimeve të ujit dhe të mbeturinave të ngurta në mënyrë efektive dhe transparente në pajtim me praktikën e mira Evropiane të cilat sigurojnë që ofruesit e shërbimeve të ujësjellësit dhe të mbeturinave ofrojnë shërbime kualitative, të qëndrueshme dhe me çmime të përballueshme në tërë Kosovën, duke pasur parasysh ruajtjen e mjedisit dhe mbrojtjen e shëndetit publik.”

TARIFAT PËR SHËRBIMET E FURNIZIMIT ME UJË DHE SHËRBIMET PËR UJËRA TË ZEZA

2012 - 2014

PËRMBAJTJA

Fjala hyrëse.....	v
Roli dhe përgjegjësitë e ZRRUM.....	vii
Rezultatet kryesore.....	ix
Obligimet kontraktuese të KRU-ve.....	xi
<i>Kompania Rajonale e Ujit 'Prishtina' (Prishtinë).....</i>	<i>xi</i>
<i>Kompania Rajonale e Ujit Hidroregjioni Jugor (Prizren)</i>	<i>xii</i>
<i>Kompania Rajonale e Ujit Hidrodrini (Pejë).....</i>	<i>xiii</i>
<i>Kompania Rajonale e Ujit Mitrovica (Mitrovicë)</i>	<i>xiv</i>
<i>Kompania Rajonale e Ujit Radoniqi (Gjakovë).....</i>	<i>xv</i>
<i>Kompania Rajonale e Ujit Bifurkacioni (Ferizaj)</i>	<i>xvi</i>
<i>Kompania Rajonale e Ujit Hidromorava (Gjilan)</i>	<i>xvii</i>
1 Qasja e ZRRUM në përcaktimin e tarifave	1
1.1 Historiku.....	1
1.2 Procesi i përcaktimit të tarifave.....	1
1.2.1 Politikat tarifore	3
1.2.2 Biznes planet dhe aplikacionet tarifore të kompanive	3
1.2.3 Shqyrtimi i aplikacioneve të KRU nga ZRRUM.....	4
1.2.4 Draft tarifave dhe konsultimi	5
1.2.5 Tarifave të finalizuar	5
2 Aktet dhe konceptet rregullatore	6
2.1 Udhëzimet e kontabilitetit rregullator (UKRr)	6
2.2 Tarifave dhe vlerësimi i niveleve të shërbimeve	6
2.3 Krahasimi (Benchmarking).....	7
3 Shqyrtimi i aplikacioneve të KRU.....	9
3.1 Përbërja e tarifës	9
3.2 Shpenzimet operative.....	10
3.3 Subvencionimet operative / subvencionimet e Qeverisë.....	11
3.4 Eficienca komerciale	11
3.5 Shpenzimet kapitale	11
3.6 Baza rregullatore e aseteve dhe kthimi në kapital	13
3.6.1 Baza rregullatore e aseteve	13
3.6.2 Kthimi në kapital.....	14
3.7 Konsumatori dhe rritja e shitjeve	14
3.7.1 Mbulueshmëria me shërbime	14
3.7.2 Projektionet e shitjeve (volumetrike dhe në vlerë).....	16
3.8 Strukturat e tarifës.....	17
3.8.1 Ngarkesat fikse dhe ato të ndryshueshme.....	17
3.8.2 Ndër-subvencionimi nga konsumatorët jo-shtëpiak në konsumatorët shtëpiak	17
4 Tarifave dhe ndikimi në faturat për konsumatorët shtëpiak.....	18
4.1 Tarifave për vitet 2012 – 2014	18
4.2 Ndikimi në faturat e konsumatorëve shtëpiak	18
ANNEX 1 Kërkesa për të ardhura	21
ANNEX 2 Shpenzimet operative	22
ANNEX 3 Eficienca komerciale	26
ANNEX 4 Programi i shpenzimeve kapitale	28
ANNEX 5 Kthimi në kapital.....	32
ANNEX 6 Projektionet për konsumatorë dhe shitje	35

ANNEX 7	Përmbledhje e pasqyrave financiare.....	36
ANNEX 8	Tarifat e 2012 – 2014	39

Akronimet dhe shkurtesat

AMMK	Agjencioni për Mbrojtjen e Mjedisit të Kosovës
BE	Bashkimi Evropian
BRrA	Baza Rregullatore e Aseteve
FE	Kompania Rajonale e Ujit Bifurkacioni (Ferizaj)
GJA	Kompania Rajonale e Ujit Radoniqi (Gjakova)
GJI	Kompania Rajonale e Ujit Hidromorava (Gjilan)
IKSHPK	Instituti Kombëtar i Shëndetit Publik të Kosovës
KKK	Komisionet Këshilluese të Konsumatorëve
KRU	Kompania Rajonale e Ujit
MÇAK(CAPM)	Modeli i Çmimit të Aseteve Kapitale
MIT	Kompania Rajonale e Ujit Mitrovica (Mitrovicë)
MMPH	Ministria e Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor
NP	Ndërmarrjet Publike
NjPMNP	Njësia për Politika dhe Monitorim të Ndërmarrjeve Publike
PE	Kompania Rajonale e Ujit Hidrodrini (Pejë)
PR	Kompania Rajonale e Ujit Prishtina (Prishtinë)
PZ	Kompania Rajonale e Ujit Hidroregjioni Jugor (Prizren)
ZNKE	Zyra Ndërlidhëse e Komisionit Evropian
ZRRUM	Zyra Rregullatore për Ujësjetellës dhe Mbeturina

FJALA HYRËSE



Është kënaqësi e jona që të përcaktojmë tarifat e reja për shërbimet e ujit dhe shërbimet e ujërave të zeza që do të zbatohen nga secila prej shtatë Kompanive Rajonale të Ujësjetllësit (KRU) për tre vitet e ardhshme, duke filluar nga 1 Janari 2012. Ky dokument shpjegon procesin dhe bazat mbi të cilat ZRRUM ka përcaktuar këto tarifa dhe përcakton supozimet prapa vendimeve tona.

Roli ynë është balancimi i interesave të konsumatorëve me nevojën për të ruajtur integritetin financiar të KRU. Ne kemi detyrë që të sigurojmë që KRU të operojnë në mënyrën më efikase të mundshme për të siguruar që konsumatorët të paguajnë jo më shumë se sa është e nevojshme. Gjatë përcaktimit të këtyre tarifave, ne gjithashtu kemi marrë parasysh aftësinë e konsumatorëve për të paguar faturat e tyre.

Tarifat e reja parashikojnë rritje reale të faturave të konsumatorëve stëpiak për furnizimin me ujë dhe shërbimet e ujërave të zeza në mes 3% dhe 7% për të gjitha KRU-të. Thënë në një mënyrë tjetër faturat mesatare për konsumatorët shtëpiak do të ngriten nga nivelet e tyre aktuale prej 6.99 euro në 8.49 euro në muaj deri në vitin 2014. Çdo rritje e inflacionit do të jetë mbi këto tarifa. Konsumatorët në disa rajone të KRU do të paguajnë më shumë dhe të tjerët do të paguajnë më pak. Tarifat komerciale do të rriten në terma reale për 4% për vit, mirëpo konsumatorët komercial ende do të paguajnë dy herë më shumë se konsumatorët shtëpiak.

Ne besojmë se konsumatorët do të jenë në gjendje të përballojnë këto ngritje. Ne kemi vërejtur se ankesat e konsumatorëve për shërbimin e dobët janë rritur dhe si rezultat, ne jemi të sigurt se konsumatorët do të jenë të gatshëm të paguajnë më shumë për të siguruar përmirësime në shërbimin e ujit dhe ujërave të zeza që ata marrin. Si pjesë e procesit të përcaktimit të këtyre tarifave, ZRRUM është konsultuar me Komisionet Këshilluese të Konsumatorëve, të cilët përfaqësojnë interesat e konsumatorëve.

Në vitin 2008 kemi lëvizur drejt një procesi rishikues tre vjeçar të tarifave që ishte bazuar në projeksionet largpamëse të shpenzimeve, investimeve kapitale dhe një mundësie për kthim në kapital të mjaftueshëm për të tërhequr investitorët në sektor. Ne tashmë e kemi përfunduar rishikimin tre vjeçar të tarifave. Ne besojmë se supozimet tona sa i përket niveleve të tarifave kësaj radhe janë më të fuqishme se ato të vitit 2008. Kompanitë e ujit kanë qenë në gjendje që të na japin të dhëna më të përmirësuara në planet e tyre të biznesit mbi të cilat ne kemi mundur të bazojmë vendimet tona tarifore dhe nga përvoja e mëhershme jemi treguar më konservativ në lidhje me pritjet tona sa i përket përmirësimeve të efijencës.

Është e rëndësishme që KRU-të të pranojnë se planet e biznesit që ata kanë dorëzuar dhe të cilat ne i kemi përdorur si bazë për përcaktim të tarifave tona janë "*obligimet kontraktuese*" e *nënkuptuar*, në këmbim me tarifat e dakorduara. Edhe pse nga KRU nuk pritet që të ndërmarrin aktivitete shtesë që nuk janë të parashikuara në planet e tyre të biznesit dhe që nuk janë reflektuar në tarifat që ne i kemi vendosur, ne do të jemi këmbëngulës në vendosmërinë tonë për të siguruar që KRU të përmbushin detyrimet e tyre të kontraktuara. Ne në mënyrë rigoroze do të monitorojmë performancën kundrejt detyrimeve të tilla dhe ne nuk do të ngurrojmë që publikisht t'i tërheqim vërejtjen KRU që nuk përmbushin detyrimet e tyre. Në raste ekstreme për dështime serioze të përmbushjes së detyrimeve, të njëjtat do t'i përcjellim NJPMNP/Qeverisë së bashku me rekomandimet për veprimet që duhet ndërmarrë.

Në Korrik 2011 ZRRUM ka publikuar raportin vjetor të performancës së kompanive të licencuara për ofrimin e shërbimeve të furnizimit me ujë dhe shërbimeve për ujëra të zeza gjatë vitit të mëparshëm. Gjatë vitit 2010 KRU kanë realizuar vetëm rreth 10% të investimeve të planifikuara për përmirësimin e shërbimeve. Gjatë tre viteve të ardhshme kjo duhet të përmirësohet. Ne kemi lejuar mundësi realiste për investime por në mënyrë që këto investime të financohen është e domosdoshme që KRU të përmirësojnë arkëtimin e të ardhurave nga konsumatorët. Pa këto mjete financiare KRU janë të pafuqishme për të përmbushur nivelin e tyre të shërbimit dhe detyrimet e investimeve.

Konsumatorët poashtu duhet të jenë më të ndërgjegjshëm. Faturat duhet paguar. ZRRUM është duke punuar me kompanitë për të siguruar që politikat e drejta do të zbatohen nëse vjen deri te çkyçja nga shërbimet e ujësjellësit. Sa i përket rasteve të konsumatorëve që kanë vërtetë vështirësi për të paguar, ata duhet të ndihmohen por ne duhet të zhdukim dukurinë *“nuk dua që të paguaj”*, mentalitet i cili është shumë i përhapur në mesin e atyre që mund të përballojnë që të paguajnë faturat e tyre.

Unë do të doja të falënderoj KRU për bashkëpunimin e tyre në përgatitjen e biznes planeve rregullatore. Procesi i përcaktimit të tarifave ende nuk është i përsosur, por unë shpresoj se ne do të vazhdojmë të punojmë së bashku në interes të konsumatorëve e për të siguruar se sektori i ujit dhe ujërave të zeza në Kosovë mund të fillojë të krahasohet me shërbimet që ofrohen në vendet Evropiane.

Tarifat në Kosovë janë ende shumë më të vogla se ato në vendet tjera Evropiane, ku nivelet e shërbimit janë shumë më të larta. Në planin afatgjatë tarifat do të duhet të rriten ndjeshëm më shumë se rritjet e përcaktuara në këtë raport. Kjo veçanërisht vlen për ujërat e zeza ku investimet mëse të domosdoshme për përmbushjen e kërkesave mjedisore të BE do të jenë të konsiderueshme.

Së fundi falenderimet e mia shkojnë për personelin e ZRRUM dhe te të gjithë ata që na kanë mbështetur gjatë gjithë këtij procesi për përcaktimin e tarifave. Në mënyrë të veçantë do të doja të falënderoj Zyrën Ndërlidhëse të Komisionit Evropian (ZNKE) për mbështetjen e tyre në përgatitjen e këtij raporti nëpërmjet mbështetjes së dhënë nga konsorciumi i konsulentëve të udhëhequr nga IPA, si pjesë e projektit *“Mbështetje e Mëtejshme për Forcimin Insitucional të ZRRUM”*.



Raif Preteni

Drejtor i ZRRUM

Dhjetor 2011

ROLI DHE PËRGJEGJËSITË E ZRRUM

Zyra Rregullatore për Ujësjellës dhe Mbeturina (ZRRUM) është themeluar në vitin 2004 përmes Rregullorës së UNMIK 2004/49 e cila më pas është zëvendësuar me Ligjin Nr. 03/L-086 i miratuar nga Kuvendi i Kosovës në Qershor 2008. Në pajtueshmëri me këtë Ligj, ne raportojmë aktivitetet tona dhe jemi llogaridhënës para Kuvendit të Kosovës.

Roli jonë si rregullator ekonomik për sektorët e furnizimit me ujë, shërbimeve të ujërave të zeza dhe grumbulimin e mbeturinave të ngurta komunale është për të siguruar se ofruesit e rregulluar të shërbimeve (ofruesit e shërbimeve të furnizimit me ujë, shërbimeve të ujërave të zeza dhe të mbeturinave të ngurta, të cilët janë në pronësi publike dhe shoqërore), nuk keqpërdorin pozitat e tyre monopoliste duke u siguruar që ato të ofrojnë një standard të arsyeshëm të shërbimit me një çmim të drejtë dhe se të drejtat dhe detyrimet e tyre, dhe ato të konsumatorëve të tyre, janë të balancuara në mënyrë të drejtë dhe që të njëjtat zbatohen. Për të arritur këtë rol ne ndërmarrim këto aktivitete kryesore:

- Përcaktimin e tarifave në nivele të mjaftueshme për ofruesit e shërbimeve për të financuar aktivitetet e tyre në përputhje me standardet e obligueshme të shërbimit dhe në nivel të pranueshëm të pritjeve për shërbime, por në të njëjtën kohë duke promovuar efikasitetin për të siguruar që tarifat nuk janë më të larta se sa që ato duhet të jenë;
- Duke siguruar që ofruesit e shërbimeve përmbushin obligimet e tyre në lidhje me nivelin e shërbimeve;
- Licensimin e ofruesve të shërbimeve të furnizimit me ujë dhe të mbeturinave;
- Stimulimin e konkurrencës në sektorët e ujit dhe mbeturinave përmes krahasimit (benchmarking) si dhe raportimit të rregullt të performancës;
- Mbrojtjen e interesave të konsumatorëve duke siguruar që ofruesit e licensuar të shërbimeve nuk keqpërdorin pozitat e tyre monopoliste dhe duke siguruar që shërbimet e ofruara të jenë në përputhje me standardet e vendosura;
- Krijimin dhe mbështetjen e Komisioneve Këshilluese të Konsumatorëve;
- Sigurimin e një mekanizmi për konsumatorët që të parashtrajnë ankesa ndaj ofruesve të shërbimeve përmes Komisioneve Këshilluese të Konsumatorëve (KKK) dhe në fund edhe drejtëpërdrejtë në ZRRUM.

Në pajtim me praktikën e mirë rregullatore, qasja jonë është e orientuar drejt rezultateve konkrete. Kryesisht interesohemi në lidhje me nivelet e shërbimit dhe shpenzimet e përgjithshme. Pra, ne nuk ndërhyjmë drejtëpërdrejtë në menaxhimin ditor të ofruesve të licensuar të shërbimeve, duke e lënë këtë përgjegjësi për menaxhmentet si dhe bordet e ofruesve të shërbimit. Për më tepër, nuk kemi asnjë juridiksion mbi furnizimet private me ujë, prodhuesve të ujit në shishe ose operatorëve që nuk janë në pronësi publike e që ofrojnë shërbimet e tyre jashtë zonave të definuara të furnizimit të NP, p.sh. furnizimi me ujë në zonat rurale. Në mënyrë të ngjashme, ne nuk kemi juridiksion rregullator mbi disa prej operatorëve joformal privat për grumbullimin e mbeturinave.

Ne nuk jemi përgjegjës për vendosjen e standardeve të cilësisë së ujit të pijshëm ose për monitorimin e cilësisë së ujit të pijshëm. Kjo është përgjegjësi e Institutit Kombëtar të Shëndetit Publik (IKSHP). Megjithatë ne punojmë për së afërmi me IKSHP, veçanërisht në shkëmbimin e të dhënave që kanë të bëjnë me respektimin e niveleve të përcaktuara për cilësinë e ujit dhe për këtë kemi një Marrëveshje Mirëkuptimi.

Në mënyrë të ngjashme, ne nuk jemi përgjegjës për mbrojtjen e mjedisit. Kjo është përgjegjësi e Ministrisë së Mjedisit dhe Planifikimit Hapësinor (MMPH) dhe Agjencisë Kosovare për Mbrojtjen e Mjedisit (AKMM). Megjithatë, qasja jonë është për të siguruar që politikat dhe procedurat tona nuk dëmtojnë mjedisin dhe shëndetin publik dhe ku është e mundur ne bashkëpunojm ngushtë me rregullatorët tjerë.

REZULTATET KRYESORE

Shënim: rezultatet e paraqitura në vijim i referohen mesatareve të sektorit. Ngarkesat për faturat mujore për konsumatorët individual ndryshojnë varësisht se nga cila KRU shërbehet ai konsumatorë si dhe nga volumi i ujit të konsumuar. Për më tej, caqet e performancës për KRU e veçanta poashtu ndryshojnë nga njëra tjetra.

Tarifat dhe ngarkesat për konsumatorët shtëpiak

- Deri në fund të vitit 2014 tarifa fikse për ujë do të ngelet e pandryshuar në nivelin e tanishëm prej EURO 1.00 për konsumatorë shtëpiak për muaj dhe EURO 3.00 për konsumatorët komercial dhe institucional.
- Tarifat volumetrike për ujë do të rriten në terma real, mesatarisht, deri në 6.4% në vit për konsumatorë shtëpiak dhe 1.8% për konsumatorët komercial dhe institucional.
- Tarifat volumetrike për ujëra të zeza do të rriten në terma real, mesatarisht, deri në 19.2% për vit nga nivelet e tanishme shumë të ulëta.
- Efekti i kombinuar i ngarkesave për ujë dhe ujëra të zeza rezulton në një ngritje të përafërt prej 6.7% për ngarkesat e konsumatorëve shtëpiak për secilin vit.
- Ndikimi në faturat e konsumatorëve shtëpiak do të rezultojë me një ngritje mesatare vjetore nga nivelet e tyre aktuale prej EURO 6.99 për konsumatorë shtëpiak për muaj në EURO 7.43 për muaj në 2012 deri në ngritjen prej EURO 8.49 për konsumatorë shtëpiak për muaj në vitin 2014. Rregullimet për inflacion do t'i shtohen këtyre ngarkesave.
- Këto ngritje janë të domosdoshme për të financuar investimet mëse të nevojshme në sektor si përgjigje ndaj moskënaqësisë së konsumatorëve me nivelet e dobëta të shërbimit.
- Tarifat janë dizajnuar për të siguruar që mos të ketë ndër-subvencionim në mes të tarifave të ujit dhe ujërave të zeza.
- Sa i përket tarifave të furnizimit me ujë ka një zvogëlim të vogël të ndër-subvencionimit nga konsumatorët jo-shtëpiak në ata shtëpiak.

Pritjet e përmirësimit të efijencës

- Nga KRU-të pritjet që të reduktojnë shpenzimet e kombinuara operative mesatarisht përgjatë tre viteve për EURO 2.07 milion, pra nga EURO 17.01 milion në EURO 14.94 milion.
- Nga KRU-të pritjet që të rrisin performancën në arkëtimin e të ardhurave nga 60% në 69% (konsumatorët shtëpiak), 75% në 87% (konsumatorët komercial) dhe 89% në 97% (konsumatorët institucional) deri në vitin 2014.

Investimet kapitale

- Nga KRU pritjet që të zbatojnë programin e investimeve për furnizim me ujë në vlerë prej EURO 66 milion (EURO 21 milion nga resurset vetanake dhe EURO 45 milion të financuara nga grantet) përgjatë periudhës 2012 – 2014. Kjo është barazvlerë e investimeve prej EURO 250 për konsumatorë të furnizimit me ujë përgjatë tre viteve, ose EURO 83 në vit.
- Nga KRU pritjet që të zbatojnë programin e investimeve për shërbimet për ujëra të zeza në vlerë prej EURO 29 milion (EURO 4 milion nga resurset vetanake dhe EURO 25 milion të financuara nga grantet) përgjatë periudhës 2012 – 2014. Kjo është barazvlerë e investimeve prej EURO 142 për konsumatorë të shërbimeve për ujëra të zeza përgjatë tre viteve, ose EURO 47 në vit.

Rritja dhe nivelet e shërbimit

- Përmes programit të investimeve nga KRU pritët që të rrisin numrin e konsumatorëve të shërbimeve të furnizimit me ujë për më shumë se 10,000 në vit, pra duke e rritur numrin e konsumatorëve nga 248,000 që është në vitin 2011 në 279,000 konsumatorë në vitin 2014. Kjo rezulton me rritje të mbulueshmërisë së shërbimeve të furnizimit me ujë nga 75% në 2011 në 80% në 2014.
- Ngjashëm, poashtu pritët që numri i konsumatorëve të shërbimeve për ujëra të zeza të rritet për 10,000 në vit, pra do të rritet nga 187,000 që është numër i konsumatorëve në 2011 në 217,000 në 2014. Kjo ngritje do të rezultojë që mbulueshmëria me shërbime të rritet nga 53% në 2011 në 60% në 2014.

OBLIGIMET KONTRAKTUESE TË KRU-ve

Biznes planet finale të dakorduara përbëjnë kontrata të nënkuptuara të detyrimeve në bazë të të cilave rregullatori pajtohet me ato tarifa që bazohen në detyrimin e marrë nga KRU për të dhënë rezultatet e përcaktuara në biznes planet e tyre. Dështimi për të arritur një objektiv do të ketë pasoja serioze në objektivat e tjera, p.sh. dështimi për të arritur objektivat e rritjes dhe arkëtimin e të ardhurave do të rezultojë në të ardhura më të ulëta se ato që ishin planifikuar dhe në këtë mënyrë pengojnë aftësinë e KRU për të përmbushur detyrimet e tyre në lidhje me investimet. Edhe pse objektivat janë sfiduese ne besojmë se ato janë të arritshme, por për sukses të vërtetë KRU duhet të përpiqen për të përmbushur apo edhe tejkalojnë të gjitha objektivat dhe jo vetëm disa prej tyre.

Ne kemi identifikuar përcaktuesit kyç për arritjen e suksesshme të shqyrtimit të tarifave dhe të njëjtat i kemi paraqitur në formë tabelare për secilën KRU si 'Obligimet Kontraktuese.

Kompania Rajonale e Ujit 'Prishtina' (Prishtinë)

Obligimet e KRU					
Eficienca e shpenzimeve operative	Reduktim i shpenzimeve operative vjetore nga niveli i dorëzuar prej EURO 6.562,000 në EURO 5.373,000, pra një zvogëlim prej EURO 1.190,000 (në nivelet e çmimeve të 2011). Shumica e reduktimeve në shpenzimet operative (EURO 992,000) pritet që të rrjedhin si pasojë e efijencës së përmirësuar në aktivitetet biznesore të furnizimit me ujë e pjesa tjetër që do të ndikojë në këtë është nga përfitimet në resurset/trajtimin e ujit dhe aktivitetet e distribuimit.				
	Reduktimi i shpenzimeve operative vjetore nga niveli i dorëzuar prej EURO 216,000 në EURO 201,000, një reduktim prej EURO 15,000 (në nivelet e çmimeve të 2011), kryesisht përmes përmirësimeve në efijencën e aktiviteteve të grumbullimit të ujërave të zeza.				
Eficienca (arkëtimi i të ardhurave) komerciale	2011 (aktuale)	Kons.shtëpiak 58%	Kons.komercial 90%	Kons.institucion 98%	
	2014 (minimum)	67%	96%	100%	
Investimet kapitale 2012 – 2014 (EURO x 1000 ne nivelet e çmimeve të 2011)			Resurset e KRU-së	Grante	Totali
Furnizimi me ujë	Përtëritjet infrastrukturore		9,436	9,011	18,447
	Rritja infrastrukturore		1,110	200	1,310
	Mirëmbajtja kapitale për jo-infrastrukturë		1,965	360	2,325
	Rritja jo-infrastrukturore		4,032	4,327	8,358
	Totali		16,543	13,897	30,440
Shërbimet për ujërat e zeza	Përtëritjet infrastrukturore		1,401	1,870	3,271
	Rritja infrastrukturore		100	450	550
	Mirëmbajtja kapitale për jo-infrastrukturë		-	-	-
	Rritja jo-infrastrukturore		59	-	59
	Totali		1,560	2,320	3,880
Konsumatorët & shitjet					
Furnzimi me ujë	Numri i konsumatorëve shtëpiak të ngriten nga 89,000 në 2011 në 102,500 deri në fund të 2014				
Ujërat e zeza	Numri i konsumatorëve shtëpiak të rritet nga 68,900 në 2011 në 82,400 deri në fund të 2014				
Shitjet për ujë	Të rritet nga 22.4 milion m ³ në vit në 2011 në 25.8 milion m ³ në vit deri në 2014				
Qarkullimi i shitjeve për ujë dhe ujëra të zeza (duke përjashtuar taksat e kyçjes dhe të ardhurat tjera)	Të rritet nga EURO 12.2 milion në 2011 në EURO 15.8 milion deri në 2014 (në nivelet e çmimeve të 2011)				

Kompania Rajonale e Ujit Hidroregjioni Jugor (Prizren)

Obligimet e KRU				
Efiçienca e shpenzimeve operative Shërbimet e furnizimit me ujë Shërbimet për ujëra të zeza	Reduktim i shpenzimeve vjetore operative nga niveli i dorëzuar prej EURO 2.563,000 në EURO 2.364,000, një reduktim prej EURO 199,000 (në nivelet e çmimeve të 2011). Reduktimi i shpenzimeve operative pritet që të jete si rrjedhojë e përmirësimit të efiçencës së resurseve / trajtimit të ujit dhe aktiviteteve të distribuimit.			
	Lejmi i ngritjes neto në shpenzimet operative nga nivelet e dorëzuara prej EURO 126,000 në EURO 131,000. Te kjo do të arrihet përmes reduktimit në aktivitetet e grumbullimit të ujërave të zeza për EURO 24,000 por do të lejohet për rritjet prej EURO 29,000 në aktivitetet biznesore.			
Efiçienca (arkëtimi i të ardhurave) komerciale	2011 (aktuale)	Kons.shtëpiak 59%	Kons.komercial 72%	Kons.institucion 86%
	2014 (minimum)	68%	87%	97%
Investimet kapitale 2012 – 2014 (EURO x 1000 ne nivelet e çmimeve të 2011)		Resurset e KRU-së	Grante	Totali
Furnizimi me ujë	Përtëritjet infrastrukturore	272	1,582	1,854
	Rritja infrastrukturore	195	1,951	2,146
	Mirëmbajtja kapitale për jo-infrastrukturë	150	393	543
	Rritja jo-infrastrukturore	120	628	748
	Totali	737	4,553	5,290
Shërbimet për ujërat e zeza	Përtëritjet infrastrukturore	254	800	1,054
	Rritja infrastrukturore	35	1,458	1,493
	Mirëmbajtja kapitale për jo-infrastrukturë	-	-	-
	Rritja jo-infrastrukturore	-	4	4
	Totali	289	2,262	2,551
Konsumatorët & shitjet				
Furnizimi me ujë	Numri i konsumatorëve shtëpiak të rriten nga niveli aktual prej 27,800 në 2011 në 30,300 deri në fund të 2014			
Ujërat e zeza	Numri i konsumatorëve shtëpiak të rritet nga 23,500 që është në 2011 në 30,000 deri në fund të 2014			
Shitjet për ujë	Të rritet nga 7.2 milion m ³ në vit në 2011 në 7.9 million m ³ për vit deri në fund të 2014			
Qarkullimi i shitjeve për ujë dhe ujëra të zeza (duke përfshirë taksat e kyçjes dhe të ardhurat tjera)	Të rritet nga EURO 3.3 milion në 2011 në EURO 4.7 milion deri në fund të 2014 (në nivelet e çmimeve të 2011)			

Kompania Rajonale e Ujit Hidrodrini (Pejë)

		Obligimet e KRU			
Eficienca e shpenzimeve operative					
Shërbimet e furnizimit me ujë		Reduktim i shpenzimeve operative vjetore nga niveli i dorëzuar prej EURO 1.686,000 në EURO 1.540,000, një reduktim prej EURO 146,000 (në nivelet e çmimeve të 2011). Reduktimi i shpenzimeve operative pritet që të rezultojë si rezultat i përmirësimit të efijencës në aktivitetet biznesore të distribuimit të ujit.			
Shërbimet për ujëra të zeza		Reduktimi i shpenzimeve operative vjetore nga niveli i dorëzuar prej EURO 101,000 në EURO 84,000, një reduktim prej EURO 17,000 (në nivelet e çmimeve të 2011), kryesisht përmes përmirësimeve të efijencës në aktivitetet e grumbullimit të ujërave të zeza.			
Eficienca (arkëtimi i të ardhurave) komerciale			Kons.shtëpiak	Kons.komercial	Kons.institucion
		2011 (aktuale)	58%	75%	82%
		2014 (minimum)	67%	89%	95%
Investimet kapitale 2012 – 2014 (EURO x 1000 ne nivelet e çmimeve të 2011)			Resurset e KRU-së	Grante	Totali
Furnizimi me ujë		Përtëritjet infrastrukturore	688	885	1,573
		Rritja infrastrukturore	600	1,050	1,650
		Mirëmbajtja kapitale për jo-infrastrukturë	-	-	-
		Rritja jo-infrastrukturore	114	1,735	1,849
		Totali	1,402	3,670	5,072
Shërbimet për ujërat e zeza		Përtëritjet infrastrukturore	430	14,285	14,715
		Rritja infrastrukturore	-	715	715
		Mirëmbajtja kapitale për jo-infrastrukturë	-	-	-
		Rritja jo-infrastrukturore	0	700	700
		Totali	430	15,700	16,130
Konsumatorët & shitjet					
Furnzimi me ujë		Numri i konsumatorëve shtëpiak të rriten nga 27,700 në 2011 në 30,400 deri në fund të 2014			
Ujërat e zeza		Numri i konsumatorëve shtëpiak të rriten nga 11,500 në 2011 në 13,300 deri në fund të 2014			
Shitjet për ujë		Të rritet nga 8.5 milion m ³ në vit në 2011 në 9.3 milion m ³ në vit deri në fund të 2014			
Qarkullimi i shitjeve për ujë dhe ujëra të zeza (duke përjashtuar taksat e kyçjes dhe të ardhurat tjera)		Të rritet nga EURO 2.8 milion në 2011 në EURO 3.7 milion deri në fund të 2014 (në nivelet e çmimeve të 2011)			

Kompania Rajonale e Ujit Mitrovica (Mitrovicë)

Obligimet e KRU				
Efiçienca e shpenzimeve operative Shërbimet e furnizimit me ujë Shërbimet për ujëra të zeza	Reduktim i shpenzimeve operative vjetore nga niveli i dorëzuar prej EURO 1.856,000 në EURO 1.716,000, një reduktim prej EURO 140,000 (në nivelet e çmimeve të 2011). Pjesa dërmuese e reduktimit në shpenzimet operative pritet që të rrjedhin nga përmirësimi i efiçencës në aktivitetet biznesore të furnizimit me ujë me pjesën tjetër të reduktimeve të pritshme nga përfitimet nga efiçienca në aktivitetet e resurseve/trajtimit të ujit.			
	Reduktimi i shpenzimeve operative vjetore nga niveli i dorëzuar prej EURO 180,000 në EURO 163,000, një reduktim prej EURO 17,000 (në nivelet e çmimeve të 2011), kryesisht përmes përmirësimit të efiçencës në aktivitetet biznesore për ujërat e zeza.			
Efiçienca (arkëtimi i të ardhurave) komerciale	2011 (aktuale)	Kons.shtëpiak 45%	Kons.komercial 85%	Kons.institucion 95%
	2014 (minimum)	53%	92%	100%
Investimet kapitale 2012 – 2014 (EURO x 1000 ne nivelet e çmimeve të 2011)		Resurset e KRU-së	Grante	Totali
Furnizimi me ujë	Përtëritjet infrastrukturore	-	1,800	1,800
	Rritja infrastrukturore	-	795	795
	Mirëmbajtja kapitale për jo-infrastrukturë	-	-	-
	Rritja jo-infrastrukturë	-	17,640	17,640
	Totali	-	20,235	20,235
Shërbimet për ujërat e zeza	Përtëritjet infrastrukturore	408	82	490
	Rritja infrastrukturore	-	-	-
	Mirëmbajtja kapitale për jo-infrastrukturë	-	-	-
	Rritja jo-infrastrukturë	-	3,500	3,500
	Totali	408	3,582	3,990
Konsumatorët & shitjet				
Furnizimi me ujë	Numri i konsumatorëve shtëpiak të rriten nga 20,300 në 2011 në 24,100 deri në fund të 2014			
Ujërat e zeza	Numri i konsumatorëve shtëpaik të rriten nga 15,100 në 2011 në 17,200 deri në fund të 2014			
Shitjet për ujë	Të rritet nga 5.0 milion m ³ në vit në 2011 në 5.3 milion m ³ në vit deri në fund të 2014			
Qarkullimi i shitjeve për ujë dhe ujëra të zeza (duke përfshirë taksat e kyçjes dhe të ardhurat tjera)	Të rritet nga EURO 2.4 milion në 2011 në EURO 3.5 milion deri në fund të 2014 (në nivelet e çmimeve të 2011)			

Shënim: suksesi i pritjeve të paraqitura më lartë në lidhje me performancën pjesërisht varet nga niveli i subvencionimit qeveritar që do të rikthehet në nivelin e 2010 në vlerë prej EURO 385,000 për vit

Kompania Rajonale e Ujit Radoniqi (Gjakovë)

Obligimet e KRU				
Efiçienca e shpenzimeve operative Shërbimet e furnizimit me ujë Shërbimet për ujëra të zeza	Reduktim i shpenzimeve operative vjetore nga niveli i dorëzuar prej EURO 1.778,000 në EURO 1.545,000 milion, një reduktim prej EURO 233,000 (në nivelet e çmimeve të 2011). Pjesa dërmuese e reduktimeve në shpenzimet operative pritet që të rrjedhin nga përmirësimi i efiçencës në aktivitetet e distribuimit të ujit. Reduktimi i shpenzimeve nga niveli i dorëzuar prej EURO 101,000 në EURO 80,000. Kjo është si rrjedhojë e reduktimit në aktivitetet e grumbullimit të ujërave të zeza në vlerë prej EURO 34,000 por duke lejuar një ngritje prej EURO 14,000 në aktivitetet biznesore për ujëra të zeza.			
	Efiçienca (arkëtimi i të ardhurave) komerciale 2011 (aktuale) 2014 (minimum)	Kons.shtëpiak 70% 78%	Kons.komercial 68% 82%	Kons.institucion 90% 98%
Investimet kapitale 2012 – 2014 (EURO x 1000 në nivelet e çmimeve të 2011) Furnizimi me ujë Shërbimet për ujërat e zeza	Përtëritjet infrastrukturore Rritja infrastrukturore Mirëmbajtja kapitale për jo-infrastrukturë Rritja jo-infrastrukturore Totali Përtëritjet infrastrukturore Rritja infrastrukturore Mirëmbajtja kapitale për jo-infrastrukturë Rritja jo-infrastrukturore Totali	Resurset e KRU-së 1,138 - - 19 1,157 438 - - - 438	Grante 450 - - - 450 10 - - - 10	Totali 1,588 - - 19 1,607 448 - - - 448
Konsumatorët & shitjet Furnizimi me ujë Ujërat e zeza Shitjet për ujë Qarkullimi i shitjeve për ujë dhe ujëra të zeza (duke përfshirë taksat e kycjes dhe të ardhurat tjera)	Numri i konsumatorëve shtëpiak të rriten nga 24,900 në 2011 në 26,800 deri në fund 2014 Numri i konsumatorëve shtëpiak të rriten nga 13,400 në 2011 në 15,300 deri në fund të 2014 Të rritet nga 6.3 milion m ³ në vit në 2011 në 6.7 milion m ³ në vit deri në fund të 2014 Të rritet nga EURO 2.7 milion në 2011 në EURO 3.7 milion deri në fund të 2014 (në nivelet e çmimeve të 2011)			

Kompania Rajonale e Ujit Bifurkacioni (Ferizaj)

		Obligimet e KRU			
Eficienca e shpenzimeve operative					
Shërbimet e furnizimit me ujë		Nuk ka reduktime në shpenzimet vjetore operative nga niveli i dorëzuar i pritshëm prej EURO 720,000 në vit.			
Shërbimet për ujëra të zeza		Reduktimi i shpenzimeve operative vjetore nga niveli i dorëzuar prej EURO 57,000 në EURO 53,000, një reduktim prej EURO 4,000 përmes përmirësimeve të efijencës në aktivitetet biznesore për ujëra të zeza.			
Eficienca (arkëtimi i të ardhurave) komerciale			Kons.shtëpiak	Kons.komercial	Kons.institucion
		2011 (aktuale)	63%	51%	85%
		2014 (minimum)	71%	70%	95%
Investimet kapitale 2012 – 2014 (EURO x 1000 ne nivelet e çmimeve të 2011)			Resurset e KRU-së	Grante	Totali
Furnizimi me ujë		Përtëritjet infrastrukturore	248	1,135	1,383
		Rritja infrastrukturore	30	500	530
		Mirëmbajtja kapitale për jo-infrastrukturë	53	-	53
		Rritja jo-infrastrukturore	7	-	7
		Totali	338	1,635	1,973
Shërbimet për ujërat e zeza		Përtëritjet infrastrukturore	590	449	1,039
		Rritja infrastrukturore	-	300	300
		Mirëmbajtja kapitale për jo-infrastrukturë	6	-	6
		Rritja jo-infrastrukturore	-	50	50
		Totali	596	799	1,395
Konsumatorët & shitjet					
Furnizimi me ujë		Numri i konsumatorëve shtëpiak të rriten nga 14,300 në 2011 në 16,900 deri në fund të 2014			
Ujërat e zeza		Numri i konsumatorëve shtëpiak të rriten nga 12,700 në 2011 në 13,100 deri në fund të 2014			
Shitjet për ujë		Të rritet nga 2.8 milion m ³ në vit në 2011 në 3.4 milion m ³ në vit deri në fund të 2014			
Qarkullimi i shitjeve për ujë dhe ujëra të zeza (duke përjashtuar taksat e kyçjes dhe të ardhurat tjera)		Të rritet nga EURO 1.4 milion në 2011 në EURO 1.9 milion deri në fund të 2014 (në nivelet e çmimeve të 2011)			

Kompania Rajonale e Ujit Hidromorava (Gjilan)

Obligimet e KRU				
Efiçienca e shpenzimeve operative Shërbimet e furnizimit me ujë Shërbimet për ujëra të zeza	Reduktim i shpenzimeve operative vjetore nga niveli i dorëzuar prej EURO 970,000 në EURO 894,000, një reduktim prej EURO 76,000 (në nivelet e çmimeve të 2011). Shumica e reduktimeve të shpenzimeve operative pritet që të jetë si rrjedhojë e përmirësimit të efiçencës së resurseve / trajtimit të ujit dhe aktiviteteve të distribuimit të ujit. Reduktim i shpenzimeve operative vjetore nga niveli i dorëzuar prej EURO 95,000 në EURO 76,000, një reduktim prej EURO 19,000 (në nivelet e çmimeve të 2011), kryesisht përmes përmirësimeve të efiçencës në aktivitetet e grumbullimit të ujërave të zeza dhe disa përmirësimeve të efiçencës në aktivitetet biznesore.			
	Efiçienca (arkëtimi i të ardhurave) komerciale 2011 (aktuale) 2014 (minimum)	Kons.shtëpiak 70% 78%	Kons.komercial 83% 93%	Kons.institucion 90% 98%
Investimet kapitale 2012 – 2014 (EURO x 1000 në nivelet e çmimeve të 2011) Furnizimi me ujë Shërbimet për ujërat e zeza	Përtëritjet infrastrukturore Rritja infrastrukturore Mirëmbajtja kapitale për jo-infrastrukturë Rritja jo-infrastrukturore Totali Përtëritjet infrastrukturore Rritja infrastrukturore Mirëmbajtja kapitale për jo-infrastrukturë Rritja jo-infrastrukturore Totali	Resurset e KRU-së 452 - 30 145 628 339 - - 3 342	Grante 36 - - 800 836 - - - - -	Totali 488 - 30 945 1,464 339 - - 3 342
Konsumatorët & shitjet Furnizimi me ujë Ujërat e zeza Shitjet për ujë Qarkullimi i shitjeve për ujë dhe ujëra të zeza (duke përfshirë taksat e kycjes dhe të ardhurat tjera)	Numri i konsumatorëve shtëpiak të rriten nga 16,600 në 2011 në 18,600 deri në fund të 2014 Numri i konsumatorëve shtëpiak të rriten nga 15,300 në 2011 në 17,400 deri në fund të 2014 Të rritet nga 2.9 milion m ³ në vit në 2011 në 3.5 milion m ³ në vit deri në fund të vitit 2014 Të rritet nga EURO 1.5 milion në 2011 në EURO 1.9 milion deri në fund të 2014 (në nivelet e çmimeve të 2011)			

1 QASJA E ZRRUM NË PËRCAKTIMIN E TARIFAVE

1.1 Historiku

Para vitit 2009 tarifat e furnizimit me ujë dhe tarifat për ujërat e zeza përcaktoheshin çdo vit mbi bazën e të dhënave historike financiare, e që përdoreshin si përcaktues kryesor i nevojave financiare për vitin pasues. Ky proces mori parasysh pak ose aspak objektivat e ardhshme të zhvillimit të sektorit (dhe se si do të financoheshin ato), bëri shumë pak për të nxitur efikasitetin financiar dhe operacionale dhe ka krijuar pasiguri që i ka dekurajuar investitorët.

Në vitin 2008 kemi filluar procesin tonë të parë të shqyrtimit tre vjeçarë të tarifave (2009-2011) i cili proces ishte i bazuar në projeksione largëpamëse të shpenzimeve, investimeve kapitale, dhe lejimit për kthim në kapital të mjaftueshëm për të tërhequr investitorët në sektor. Tarifat ishin vendosur paraprakisht mbi nivelet e çmimeve të vitit bazë (2008) për tre vitet e periudhës së shqyrtimit¹.

Edhe pse ky proces ishte një përmirësim i dukshëm krahasuar me procesin paraprak të përcaktimit të tarifave vjetore prapë ishte proces që kishte problemet e tij. Çështjet kryesore ishin:

- KRU e kanë konsideruar formatin e aplikacioneve tarifore si shumë të ndërlikuar dhe kjo ka rezultuar në aplikacione tarifore që kishin gabime.
- Të dhënat bazë që u përdorën për aplikacionet tarifore ka pasur raste që shpesh kanë qenë të pasakta dhe jo të besueshme duke rezultuar në atë se performanca aktuale të ishte dukshëm më e ndryshme nga performanca e planifikuar.
- Pritjet tona në lidhje me përmirësimet e efikasitetit u provuan si shumë ambicioze, sidomos në lidhje me performancën në arkëtimin e të ardhurave, e që ka rezultuar me mungesë të keshit të nevojshëm për të përmbushur detyrimet e KRU ashtu siq janë përcaktuar në aplikacionet e tyre dhe që ishin të dakorduara me ne.

Nga këto përvoja ne kemi mësuar, dhe përmes mbështetjes së agjencive zhvillimore, ne kemi përmirësuar procesin gjatë këtij procesi shqyrtues:

- Ne kemi zhvilluar një model për planifikimin e biznesit i cili është shumë i lehtë për t'u përdorur.
- Nëpërmjet kuadrit rregullator baza e raportimit të të dhënave është shumë më e përmirësuar.
- Ne kemi qenë më konservator në pritshmëritë tona për përmirësime të efikasitetit.

Është e rëndësishme të merret parasysh se biznesi i KRU, posa të jenë dakorduar me ne, dhe të përdoren si bazë për tarifat, duhet të konsiderohen si 'kontratë detyruese' në këmbim të tarifave të dakorduara. Performanca e KRU do të matet kundrejt pritjeve dhe caqeve ashtu siq janë përcaktuar në biznesin e tyre. Për më tepër, planet e dakorduara përcaktojnë edhe kufirin e detyrimeve të KRU. Nuk do të pritet nga ato që të ndërmarrin aktivitete që nuk janë paraqitur në planet e tyre në mënyrë që ato të mos vihen në pozicion të vështirë ku do të kishin detyrime të cilat nuk do të mund t'i financonin.

1.2 Procesi i përcaktimit të tarifave

Procesi rregullator për përcaktimin e tarifave në Kosovë është i paraqitur në Figura 1-1 në vijim. Ky proces në mënyrë të qartë përcakton rolet, përgjegjësitë dhe kufijtë e akterëve kryesorë \ në procesin e përcaktimit të tarifave:

- **Qeveria e Kosovës** – përcakton objektivat politike dhe krijon legjislacionin.

¹ Tarifat paraprakisht ishin të vendosura në nivelet e çmimeve bazë dhe ishin të nevojshme rregullimet vjetore për inflacion. Në praktikë rregullimet për inflacion nuk janë aplikuar, e qëllimi ishte se ZRRUM donte të denonte (penalizonte) KRU që nuk kanë përmbushur caqet e tyre të investimeve. Megjithatë implikimi i këtij vendimi është se tarifat e vitit 2012 do të duhej të ishin fillimisht më të larta për rreth 8% për të kompensuar inflacionin përgjatë periudhës së mëparshme rishikuese e para se shpenzimet shtese të konsiderohen (merren parasysh) e që ky proces do të mundësonte përmirësim të pritjeve të efikasitetit.

- **ZRRUM** – përdorë mjetet rregullatore (duke përfshirë legjislaconin), proceset dhe kushtet ekonomike të projektuara për të implementuar objektivat.
- **KRU** – ofrimin/dhënien e shërbimeve në përputhje me standardet e detyrueshme ligjore dhe sipas caqeve / objektivate të përcaktuara nga qeveria dhe/ose rregullatori dhe aktivitetet e të cilave janë të financuara nga tarifat e dakorduara.

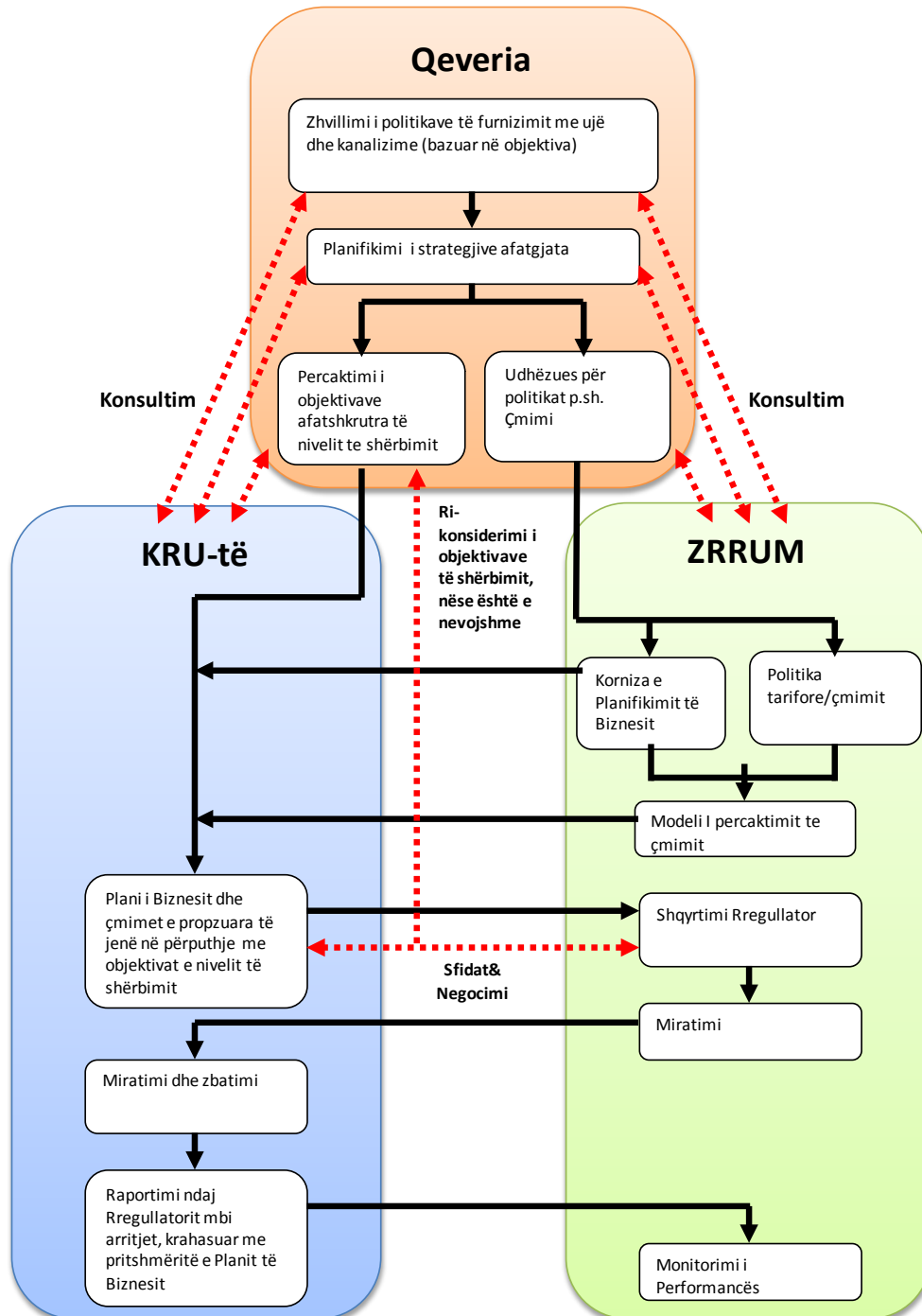


Figura 1-1 Procesi rregullator i përcaktimit të tarifave

1.2.1 Politikat tarifore

Përbrenda kornizës së përgjithshme të procesit për përcaktimin e tarifave ne muajin Mars 2011² ne kemi hartuar *Politikat Tarifore për Shërbimet e Furnizimit me ujë dhe Shërbime të ujërave të zeza*. Politikat kryesore që përfshihen në këtë dokument janë:

- Për secilën KRU tarifat duhet të jenë uniforme përgjatë tërë zonës së saj së shërbimit dhe për secilin grup të konsumatorëve.
- Ndër-subvencionimi ekzistues nga konsumatorët jo-shtëpiak te ata shtëpiak për shërbimet e furnizimit me ujë duhet që gradualisht me kalimin e kohës të reduktohet.
- Sa i përket shërbimeve për ujëra të zeza dallimi ekzistues në mes të tarifave të konsumatorëve jo-shtëpiak dhe atyre shtëpiak duhet të ekzistojnë pasi që konsumatorët jo-shtëpiak gjenerojnë më shumë ndotje të ujërave se konsumatorët shtëpiak³.
- Tarifat duhet të jenë të mjaftueshme për të mirëmbajtur shërbyeshmërinë e aseteve dhe të financojnë investimet.
- KRU duhet t'u takojë që të fitojnë kthimin në bazën rregullatore të aseteve të tyre në atë masë që të financojnë investimet kapitale në sektor.

1.2.2 Biznes planet dhe aplikacionet tarifore të kompanive

Që nga shqyrtimi i tarifave të fundit ne kemi zhvilluar një model planifikimi të biznesit gjithëpërfshirës, i cili është në përputhje të plotë me kërkesat e dala nga Politikat Tarifore dhe, posa të kompletohet nga KRU na ofron informacion të mjaftueshëm mbështetës që në mënyrë të drejtë të bëhet shqyrtimi i propozimeve të tyre tarifore. Aty ku është e nevojshme, ne jemi të gatshëm që të sfidojmë projeksionet e shpenzimeve të propozuara nga KRU, eficiencën, kërkesat për investime dhe performancën e pritshme. Figura 1-2 e paraqitur në vijim, paraqet strukturën e modelit të biznes planit rregullator.

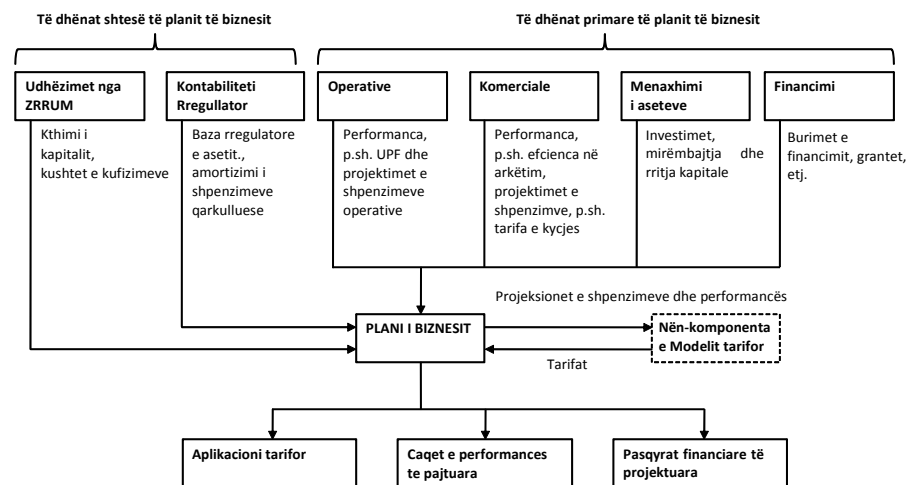


Figura 1-2 Modeli i biznes planit⁴

Edhe pse ne kemi avancuar zhvillimin e një modeli shumë të lehtë për t'u përdorur, cilësia e aplikacioneve të dorëzuara nga KRU në përgjithësi ishte e dobët. Aplikacionet kishin shumë gabime e për të cilat janë bërë përpjekje të konsiderueshme nga ZRRUM për t'i përmirësuar para se ato të jenë të pranueshme dhe të mjaftueshme për të siguruar shqyrtimin dhe sfidimin në lidhje me shpenzimet,

² Ky dokument i Politikave Tarifore zëvendëson dokumentin e mëhershëm 'Politikat Tarifore për Furnizim me Ujë', të vitit 2008 me vetëm disa ndryshime minimale, e ku ndryshimi më i rëndësishëm është përfshirja e shërbimeve për ujëra të zeza. Politikat tarifore mund të gjenden në: <http://www.wwro-ks.org>

³ Ky është një zëvendësim për sistemet më komplekse të ngarkesave për konsumatorët jo-shtëpiak duke u bazuar në konceptin 'ndotësi paguan' i cili mund të aplikohet vetëm pasi që impiantet për trajtimin e ujërave të zeza të jenë funksionale në të gjithë rajonin e shërbimit të secilës KRU, dhe nuk do të arrihet përbrenda procesit të ardhshëm të rishikimit taritor.

⁴ Burimi: *Rishikimi Taritor 2012-2014 për furnizim me ujë dhe shërbime të ujërave të zeza, Procedurat, Verzioni 2011-01, Maj 2011.*

efiçencën dhe caqet. Nevoja për të korrigjuar aplikacionet ka rezultuar në vonesa të konsiderueshme përgjatë procesit rregullator për përcaktimin e tarifave.

1.2.3 Shqyrtimi i aplikacioneve të KRU nga ZRRUM

Roli ynë për të balancuar interesat e konsumatorëve me nevojën për të ruajtur integritetin financiar të KRU kërkon shqyrtim të hollësishëm të aplikacioneve tarifore të KRU. Ne e kemi për detyrë që të sigurojmë që KRU të operojnë në mënyrën më efiçiente të mundshme e kjo për të siguruar që konsumatorët nuk paguajnë më shumë se që është e nevojshme. Megjithatë dihet se nivelet ideale të efiçencës nuk mund të arrihen edhe aq shpejt dhe se ZRRUM duhet të lejojë kohë të mjaftueshme që të realizohen në mënyrë që të ketë benefite nga kjo efiçencë e përmirësuar. Për më tepër, caqet e përcaktuara duhet të jenë sfiduese por megjithatë realiste. Mësimi i nxjerrë nga procesi i rishikimit tarifor 2009-2011 është se caqet e projektuara në lidhje me performancën në arkëtimin e të ardhurave ishin jo-realiste e me pasoja negative në caqet tjera, sidomos në nivelet e investimeve.

Ka tre fusha kryesore në biznes planet e KRU që ne i kemi sfiduar:

1. Fuqimisht jemi të mendimit se shpenzimet operative të KRU janë shumë më të larta se sa që ato do të duhej të ishin dhe kanë ndikim direkt në tarifa. Gjatë diskutimeve tona ne i kemi shtyrë KRU që të zvogëlojnë shpenzimet e tyre operative me kalimin e kohës.
2. Ne besojmë se KRU kanë një shkallë të lartë të humbjeve komerciale (kyçjet e paligjshme dhe aktivitetet e dobëta të faturimit) të cilat mundet, nëse përmirësohen, të gjenerojnë shitje të përmirësuar për shërbimet e furnizimit me ujë dhe shërbimet e ujërave të zeza dhe në këtë mënyrë të reduktohen tarifat. Në përgjithësi ne jemi të kënaqur se në biznes planet e dorëzuara është marrë parasysh potenciali për të reduktuar humbjet e tilla.
3. Edhe pse performanca në arkëtimin e të ardhurave është duke u përmirësuar vendosmërisht jemi të mendimit se përmirësimet janë shumë të ulëta se sa ato që do duhej të ishin, edhe pse ne jemi të kujdesshëm për të mos përsëritur vlerësimet tepër ambicioze që janë bërë gjatë rishikimit tarifor 2009-2011.

Sa i përket sifidimit të programeve investuese ne kemi përdorur një çasje shumë më të kujdesshme. Me të drejtë jemi të shqetësuar që KRU, duke dështuar në angazhimet e tyre të investimeve gjatë tre viteve të fundit e pa ndonjë ndëshkim rrjedhimor, mund të gjejnë arsye që të mos i përmbushin detyrimet e tilla në të ardhmen. Megjithatë ne nuk mund, thjesht t'i përjashtojmë propozimet e investimeve për arsyen e mosbesimit tonë se investimet e propozuara do të implementohen (përpos nëse ne kemi dëshmi bindëse se kjo edhe do të ndodhte), dhe çdo përjashtim i tillë duhet të bëhet vetëm në bazë të nevojave dhe prioriteteve të investimeve. Megjithatë ne kemi parasysh se programi i investimeve, e në veçanti ripërtëritja infrastrukturore, do të ketë një ndikim të drejtpërdrejtë dhe të konsiderueshëm në tarifa dhe për të ruajtur tarifat përbrenda kufijve të pranueshëm të rritjeve tarifore (pas adresimit të efiçencës operative dhe komerciale) mund të jetë e nevojshme që të përjashtohen disa investime prioritare të ulëta, por duke pasur parasysh se kjo do të kishte një ndikim negativ në shkallën e përmirësimit të niveleve të shërbimit.

Gjatë procesit tonë për shqyrtimin e aplikacioneve tarifore i kemi kushtuar vëmendje integritetit financiar të KRU dhe në veçanti statusit të tyre financiar në sytë e investitorëve, sidomos komunitetit për zhvillim ndërkombëtar. Sektori i ujit në Kosovë (KRU, Qeveria dhe ZRRUM) duhet të tregojë se është serioz në lidhje me përmirësimin e shërbimeve dhe është i gatshëm për të marrë, ndonjëherë edhe pse mund të jenë të vështira, vendime për të arritur këtë qëllim. Është e rëndësishme të dërgojmë sinjale të qarta dhe pozitive e pa ekuivoke në treg dhe ne duhet të shmangim, me çdo kusht, që të dërgojmë sinjale negative. Tarifat e furnizimit me ujë dhe ato për shërbimet e ujërave të zeza në Kosovë janë shumë më të ulëta se niveli i mbulimit të plotë të kostos nëse përmes tyre do të synohej që të arriheshin nivelet e standardeve Evropiane edhe nëse të njëjtat do të financoheshin në tërësi përmes burimeve vetanake financiare. Ne jemi fuqimisht të mendimit se, për të ruajtur besueshmërinë e tregut, tarifat për të gjitha KRU duhet të rriten, edhe nëse kemi të bëjmë me një ngritje shumë modeste, pa marrë parasysh nevojat e menjëhershme financiare. Çfarëdo të ardhura shtesë të marra nga një rritje e tillë duhet t'u shtohen investimeve. Ulja e tarifave do të dërgonte sinjale negative në treg dhe padyshim do të dekurajonte investimet shumë të nevojshme në këtë sektor.

1.2.4 Draft tarifrat dhe konsultimi

Gjatë muajit Nëntor 2011 ne jemi konsultuar me KKK në lidhje me draft tarifrat. Komentet dhe opinionet nga KKK në përgjithësi ishin se a) rritjet konsiderohen si të larta, b) opinionet e tyre ishin se konsumatorët që janë pagues të rregullt të faturave janë duke i subvencionuar konsumatorët që nuk paguajnë faturat e tyre dhe nëse KRU do të kërkonin të ardhura shtesë ata duhet të jenë më pro-aktiv në këtë fushë, dhe c) tarifa fikse për konsumatorët jo-shtëpiak (3.00 EURO në muaj) është konsideruar shumë e lartë, veçanërisht për bizneset e vogla. Ne i kemi marrë parasysh këto komente dhe jemi përgjigjur si në vijim:

- a) Ne besojmë se rritja e tarifave nuk është shumë e lartë dhe, bazuar në hulumtimet tona në lidhje me përballueshmërinë (mundësinë e pagesës), tarifrat mesatare të propozuara për konsumatorët shtëpiak për shërbimet e furnizimit me ujë dhe shërbimet e ujërave të zeza janë lehtësisht të përballueshme, me një rritje nga niveli aktual prej EURO 6.99 në EURO 8.49 deri në 2014 (plus rregullimet për inflacion). Analiza jonë aktuale e performancës dhe perceptimet e konsumatorëve në lidhje me nivelet e shërbimeve fuqimisht sugjerojnë që konsumatorët do të ishin të gatshëm që të paguajnë një rritje të vogël të tarifave në këmbim me shërbime të përmirësuara. Ne besojmë se këto rritje të tarifave janë modeste, por janë të mjaftueshme për të financuar detyrimet e KRU ashtu siq janë të përcaktuara në biznes planet e tyre përmes të cilave do të sigurohen përmirësime në nivelet e shërbimit.
- b) Ne pajtohemi që numri i konsumatorëve që nuk paguajnë është shumë i lartë, por në biznes planet e propozuara është projektuar një përmirësim i dukshëm në performancën e arkëtimit të të ardhurave e që do të ndihmon që niveli i tarifave të jetë më i ulët se sa që do të ishte pa këto projeksione. Ne i kemi sfiduar këto pritje, por nuk duam që të përsërisim supozimet e bëra gjatë shqyrtimit tarifar 2009-2011 kur ato ishin tepër optimiste dhe që ka ndikuar pastaj që KRU të mos jenë në gjendje që të arkëtojnë të ardhurat që ato kishin pritur se do t'i arkëtonin.
- c) Tarifat fikse si për konsumatorët shtëpiak e poashtu edhe për ata jo-shtëpiak (EURO 1.00 dhe respektivisht EURO 3.00) janë lënë të pandryshuara në nivelet aktuale që nga viti 2009 deri në 2014. Në terma realë (duke lejuar rregullimin për inflacion) këto tarifa kanë rënë në mënyrë efektive, dhe do të vazhdojnë të shënojnë rënie. Për më tepër, dhe në përputhje me politikat tarifore të ZRRUM, ne i kemi adresuar shqetësimet e konsumatorëve jo-shtëpiak duke lejuar për një reduktim gradual të ndikimit të ndër-subvencionimit nga konsumatorët jo-shtëpiak në konsumatorët shtëpiak. Konsumatorët jo-shtëpiak do të vazhdojnë të paguajnë më shumë se konsumatorët shtëpiak, por diferenca është zvogëluar me një sasi marginale. Gjatë shqyrtimeve të ardhshme tarifore ne presim që këto ndër-subvencionime të reduktohen edhe më tej por në baza graduale.

1.2.5 Tarifrat e finalizuara

Biznes planet e finalizuara rregullatore do të publikohen në faqen e internetit të ZRRUM në kohën e duhur.

Është e rëndësishme të kihet parasysh se tarifrat e përcaktuara me këtë proces janë në nivelet e çmimeve të vitit 2011 dhe do të duhen çdo vit të rregullohen për inflacion (duke përfshirë tarifrat për 2012). Tani që kemi të dhëna statistikore ne dispozicion e për qëllime ilustruese ne kemi paraqitur tarifrat pa rregullimet e inflacionit dhe ato të rregulluara për inflacion vetëm për vitin 2012.

Që këto tarifa të hyjnë në fuqi nga data 1 Janar 2012 për shtatë KRU, me datën 8 Dhjetor 2011 zyrtarisht janë lëshuar urdhëresat tarifore.

2 AKTET DHE KONCEPTET RREGULLATORE

Në përputhje me praktikat e mira rregullatore ne kemi përpiluar disa akte/dukumente rregullatore shtesë, në bazë të cilave vlerësohen shpenzimet dhe performanca e KRU-ve, dhe krejt kjo për të siguruar që tarifat të jenë të përcaktuara në bazë të nevojave reale financiare. Tre aktet kryesore të zhvilluara nga ZRRUM për këtë shqyrtim tarifor janë:

- Udhëzimet e kontabilitetit rregullator
- Monitorimi i performancës dhe vlerësimi i niveleve të shërbimit
- Procesi krahasues (Benchmarking) duke përdorur analizat statistikore

2.1 Udhëzimet e kontabilitetit rregullator (UKRr)

Sistemet konvencionale të kontabilitetit, në veçanti ato që përdoren nga KRU si pjesë e proceseve të kontabilitetit statutor, për arsye të ndryshme nuk janë të përshtatshme për përcaktimin e tarifave në sektorin e ujit në Kosovë. Ato nuk mund:

- të identifikojnë dhe të ndajnë të ardhurat dhe shpenzimet nga aktivitetet kryesore (të rregulluara) dhe atyre jo-thelbësore (ta pa-rregulluara);
- të ndajnë të ardhurat dhe shpenzimet sipas aktiviteteve biznesore (furnizimi me ujë dhe shërbimet për ujëra të zeza) dhe as nuk i nën-ndajnë kostot në kosto qendrat e kërkuara;
- të vënë një vlerësim të duhur të bazës rregullatore të aseteve të KRU e që reflektojnë një vlerësim të arsyeshëm të aseteve për qëllime të përcaktimit të tarifave;
- të përdorin jetëgjatësinë reale të aseteve për qëllime të zhvlerësimit;
- të marrin parasysh efektet e inflacionit në zhvlerësimin e aseteve me jetëgjatësi të gjatë;
- të ofrojnë mënyra për të përcaktuar nevojat financiare për mirëmbajtje të aseteve me jetëgjatësi të padefinuar (tubacionet);
- të llogaritet në mënyrë të duhur ndikimi i mjeteve të pa-arkëtueshme.

Ne kemi zhvilluar një sërë Udhëzimesh të Kontabilitetit Rregullator të dizajnuara për të vepruar paralelisht me proceset e kontabilitetit statutor, e që ofrojnë të dhëna shtesë (dhe/ose në format tjetër) të veçanta për nevojat e rregullimit ekonomik të KRU në Kosovë. Këto udhëzime përcaktojnë rregullat dhe proceset për:

- Qendrat e profitit dhe kostos.
- Vlerësimin e aseteve bazuar në vlerën fillestare të përcaktuar në fillim të vitit 2009 të bazës rregullatore të aseteve duke mos llogaritur shtesat dhe nxjerrjet jashtë përdorimit që nga data e hapjes.
- Ripërtëritjet infrastrukturore të llogariten për infrastrukturë (rrjetet e tubacioneve dhe asetet tjera që kanë jetëgjatësi të padefinuar).
- Zhvlerësimi sipas kostot aktuale (bazuar në indeksimin e inflacionit) për asetet jo-infrastrukturore (asetet tjera si p.sh. objektet për trajtimin e ujit dhe stacionet e pompimit).
- Provizionimi për borxhet e këqija (shlyerja e tyre), e definuar si dallimi në mes të faturimit dhe arkëtimit të të ardhurave nga viti i kaluar.

Të gjitha të dhënat financiare në këtë raport janë të paraqitura në përputhje me përkufizimet e UKRr.

2.2 Tarifat dhe vlerësimi i niveleve të shërbimeve

Raporti vjetor i performancës për vitin 2010 ka identifikuar dështimet e shumta në sigurimin e furnizimit me ujë dhe në shërbimet e ujërave të zeza në Kosovë. Në veçanti, nivelet e shërbimit në lidhje

me cilësinë e ujit, mbulueshmërisë me shërbime (ujë dhe ujëra të zeza), besueshmërisë në furnizimin me ujë, humbjet, dhe cilësia e shkarkimit të ujërave të zeza janë shumë më poshtë se niveli i shërbimeve në një vend modern Evropian. Këto mangësi, megjithatë, mund të zgjidhen vetëm përmes investimeve të dukshme e të konsiderueshme në sektor (financuar kryesisht përmes tarifave), p.sh. në zgjerimin e shërbimeve, zëvendësimin e tubacioneve kryesore dhe ndërtimin e impianteve për trajtimin e ujërave të zeza. Sistemet e informacionit të përdorura nga KRU nuk janë mjaftueshëm të sofistikuara për të lejuar analizim të detajuar të ndryshimeve në nivelet e shërbimit në lidhje me shpenzimet kapitale. Për të qenë sa më profesional, por subjektiv, gjykimi është aplikuar për të përcaktuar nevojat dhe prioritetet për investime. Në të ardhmen ne do të duhet t'i inkurajojmë KRU që të zhvillojnë plane më shkencore të menaxhimit të aseteve e që mund të tregojnë kostot e përmirësimit në nivelet e shërbimit të cilat pastaj mund të aplikohen për të përcaktuar kërkesat e ardhshme të investimit (shih në vijim Kutinë 1). Raporti Vjetor i Performancës për vitin 2010, megjithatë, ka identifikuar se mirëmbajtja kapitale në vitin 2009 dhe 2010 ka qenë e papërfillshme dhe se si pasojë e drejtëpërdrejtë e kësaj janë duke rënë nivelet e shërbimit. Nuk ka asnjë dyshim se është mëse thelbësore që rritja e shpenzimeve në ripërtëritje infrastrukturore është thelbësore nëse duam që të parandalojmë përkeqësimin e niveleve të shërbimit.

Kutia 1: Shpenzimet në përtëritje infrastrukturore dhe nivelet e shërbimit

Shumë e duhur e mjeteve financiare të nevojshme për përtëritje efektive infrastrukturore është vështirë të përcaktohet, por pas një periudhe të arsyeshme kohore dhe me të dhëna të mjaftueshme për shpenzime dhe për performancë është e mundur që të ndërlidhet shkalla e shpenzimeve me përmirësimin apo përkeqësimin e shërbyeshmërisë së infrastrukturës (shih Figura 2-1). Në rastet ku shërbyeshmëria përkeqësohet me kalimin e kohës dhe shtrihet përtej kufijve të përcaktuar është indikacion se shpenzimet për ripërtëritje infrastrukturore kanë qenë të pamjaftueshme. Në mënyrë të ngjashme, në çoftë se shërbyeshmëria përmirësohet në mënyrë dramatike deri në pikën ku ajo kalon kufijtë e konsideruar si të domosdoshëm për qëndrueshmëri ekonomike është indikacion se shpenzimet kanë qenë të shumta dhe se ato mund të reduktohen në të ardhmen. Me kalimin e kohës, ne duhet të jemi në gjendje që të përcaktojmë nivelet e duhura të shpenzimeve që do të rezultojnë në stabilitet të çmimeve dhe të niveleve të shërbimit.

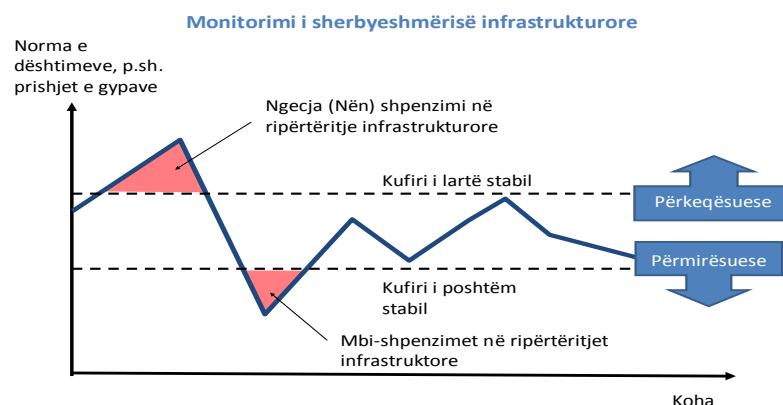


Figura 2-1 Ilustrimi i monitorimit të shërbyeshmërisë infrastrukturore

2.3 Krahاسimi (Benchmarking)

Ka dallime serioze në shpenzimet operative të paraqitura nga KRU. Ne përdorim pesë teknika statistikore për të krahasuar shpenzimet operative:

1. Koston e resurseve dhe trajtimit të ujit krahasuar me ujin e prodhuar
2. Koston e shërbimeve të distribuimit të ujit krahasuar me gjatësinë e tubacioneve
3. Koston e aktiviteteve biznesore (për ujë) krahasuar me konsumatorët e ujit
4. Koston e shërbimeve të grumbullimit të ujërave të zeza krahasuar me gjatësinë e gypave të kanalizimit
5. Koston e aktiviteteve biznesore (për ujëra të zeza) krahasuar me konsumatorët e shërbimeve për ujëra të zeza

Për shpenzimet operative të aktiviteteve të furnizimit me ujë (modelet 1 dhe 2) ne përjashtojmë kostot e energjisë pasi që këto shpenzime janë unike për secilën kompani dhe rrethanat operuese të tyre. Ne kemi bërë lejime për shpenzimet operative që të bien në nivelet më eficiente të treguara gjatë periudhës tre vjeçare rishikuese. Hollësi të mëtejshme të kësaj analize janë paraqitur në ANNEX 2.

Analiza të ngjashme krahasuese janë ndërmarrë për të përcaktuar nivelet e duhura të pritjeve për performancën në arkëtimin e të ardhurave.

3 SHQYRTIMI I APLIKACIONEVE TË KRU

3.1 Përbërja e tarifës

Qasja jonë për përcaktimin e tarifave është që të sigurojë që KRU të jenë në gjendje për të financuar aktivitetet e tyre në përputhje me standardet e përcaktuara të shërbimit dhe / ose nivelet e dakorduara të shërbimit plus kthimi i 'drejtë' në kapital për paratë që ata kanë investuar.

Tarifa përcaktohet nga kërkesa për të ardhura e që i plotëson kushtet e mësipërme pjesëtuar me vëllimin e ujit të shitur (përshtatur për eficiencën në arkëtimin e të ardhurave). Kërkesa për të ardhura është e përbërë nga tri komponente kryesore:

- Shpenzimet operative
- Mirëmbajtja kapitale e përbërë nga:
 - Përtëritjet infrastrukturore (financimi i domosdoshëm për të ruajtur shërbyeshmërinë e aseteve (infrastrukturore) nëntokësore), dhe
 - Zhvlerësimi sipas kostos aktuale për asetet jo-infrastrukturore (kryesisht ato mbi tokësore).
- Kthimi në Bazën Rregullatore të Aseteve.

Përbërja e përgjithshme e kërkesës për të ardhura është e paraqitur në Figura 3-1. Kërkesat individuale për secilën KRU janë të paraqitura në ANNEX 1.

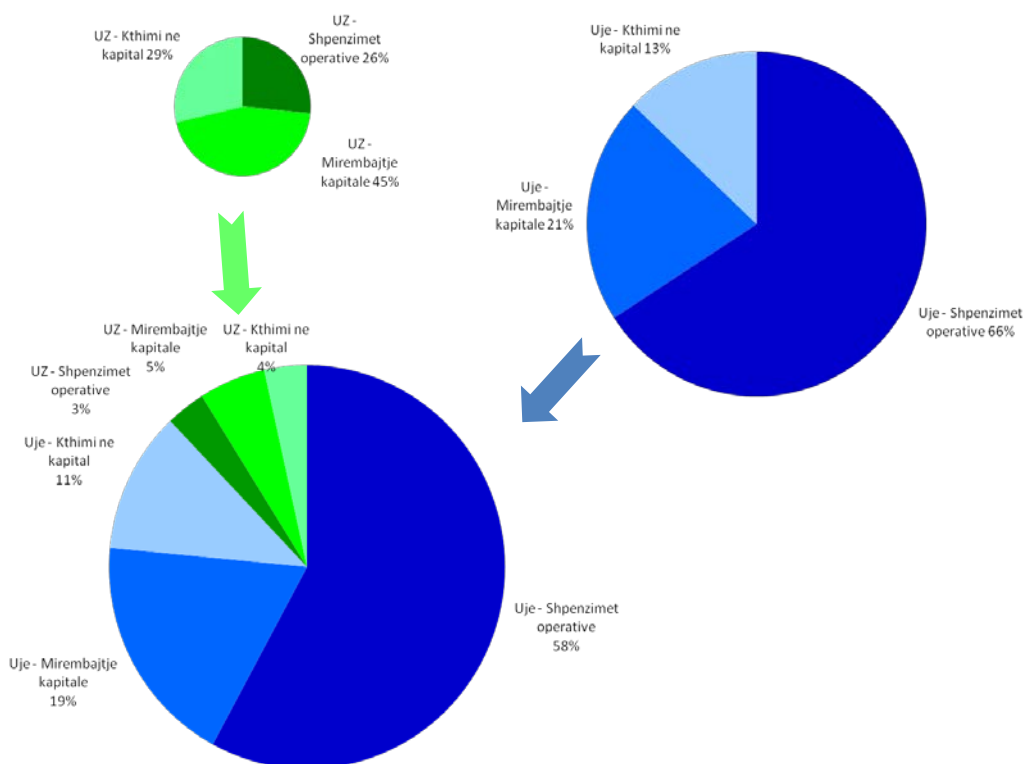


Figura 3-1 Kërkesat për të ardhura sipas aktiviteteve të shërbimit (furnizimi me ujë, ujërat e zeza dhe të kombinuara)

Procedurat Tarifore të publikuara nga ZRRUM së bashku me Udhëzimet e Kontabilitetit Rregullator japin përshkrime më të hollësishme të përbërjes së kërkesës për të ardhura dhe përcaktimin e mëvonshëm të tarifave.

3.2 Shpenzimet operative

Shpenzimet operative të KRU janë të dominuara nga shpenzimet në personel dhe energji, e ku kostoja e kombinuar arrin në 75% të shpenzimeve të përgjithshme operative, shih Figura 3-2.

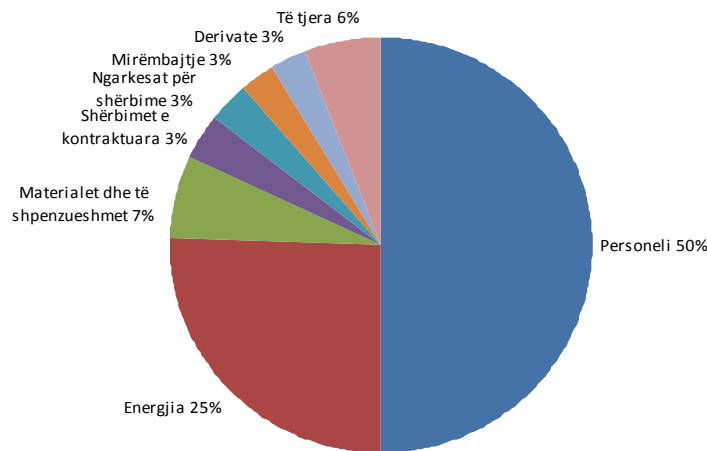


Figura 3-2 Ndarja e shpenzimeve operative sipas kategorive të shpenzimeve (pas rregullimeve të ZRRUM për qëllime të përfitimit në efikasitet operative)

Ne jemi fuqimisht të mendimit se këto shpenzime operative janë joefikase me personel të shumtë në shumicën e ndoshta edhe në të gjitha KRU. Në procesin e caktimit të tarifave shpenzimet operative kanë qenë të sfiduara në bazë të krahasimit të propozimeve (benchmarking). Për këtë arsye ne kemi bërë rregullimet e propozimeve të shpenzimeve operative siç ilustron në Tabelën 3-1 e që përmes kësaj është arritur një reduktim në shpenzimet operative vjetore prej rreth 12% nga nivelet e paraqitura nga KRU në biznes planet e tyre fillestare të propozuara. Hollësitë e mëtejshme për metodat e adoptuara në këtë sfidë dhe rezultatet e detajuara janë të paraqitura në ANNEX 2.

Tabela 3-1 Shpenzimet e planifikuara operative (2012 – 2014) ashtu siç janë dorëzuar dhe pas rregullimeve për efikasitet (në nivelet e çmimeve të 2011)

	Shpenzimet operative (mesatarja vjetore - EURO x 1000 në nivelet e çmimeve të 2011)		
	Biznes planet e dorëzuara	Rregullimet e ZRRUM për përmirësim të efikasitet	Biznes planet e aprovuara nga ZRRUM
<u>Furnizimi me ujë</u>			
Resurset dhe trajtimi i ujit	5,460	-312	5,148
Distribucioni i ujit	4,990	-350	4,640
Aktivitetet biznesore të furnizimit me ujë	5,685	-1,321	4,364
Totali i shërbimeve të furnizimit me ujë	16,135	-1,983	14,152
<u>Shërbimet e ujërave të zeza</u>			
Grumbullimi i ujërave të zeza	587	-110	477
Trajtimi i ujërave të zeza	89	0	89
Trajtimi dhe hudhja e llumit	0	0	0
Aktivitetet biznesore të shërbimeve për ujëra të zeza	200	22	222
Totali i shërbimeve për ujëra të zeza	876	-87	788
Totali	17,010	-2,070	14,940

Ne parashikojmë që këto dobi nga efikasiteti operative do të bëhen përmes reduktimit të shpenzimeve në personel të KRU, edhe pse janë të mundshme edhe kursimet në fushat tjera (me kusht që nuk do të rezultonte në përkeqësim të niveleve të shërbimit).

3.3 Subvencionimet operative / subvencionimet e Qeverisë

KRU nuk marrin asnjë subvencion të drejtpërdrejtë operativ me përjashtim të Kompanisë Rajonale të Ujit 'Mitrovica' e cila merr mbështetje të kufizuar financiare nga Qeveria e Kosovës. Kjo mbështetje përbënë pagesën e energjisë dhe disa shpenzime të tjera e duke pasur parasysh rrethanat e veçanta të kësaj KRU në lidhje me detyrimet e qeverisë për të siguruar furnizimin me ujë edhe për pjesën veriore të Mitrovicës. Biznes plani i dorëzuar është bazuar në pritjet se mbështetja nga qeveria do të ngelej në nivelin prej EURO 252,000 të vitit 2011, nivel i reduktuar i mbështetjes nëse krahasohet me shumën prej EURO 385,000 në vitin 2010⁵. Vlerësimi i bërë nga ne në lidhje me implikimet e këtij reduktimi të subvencionit zbuloi se tarifat do të duhej të rriteshin ndjeshëm, më ngritje më të madhe vjetore se 15% në terma real, në mënyrë që të plotësoheshin nevojat financiare të kësaj KRU të veçantë. Prandaj ne i kemi bazuar tarifat tona në supozimin se mbështetja e dhënë nga Qeveria e Kosovës do të kthehej në nivelin prej EURO 385,000 të dhëna në vitin 2010, supozim i bërë për secilin vit (në terma real) përgjatë periudhës 2012-2014. Ne synojmë të angazhohemi në diskutime si me Kompaninë Rajonale të ujit 'Mitrovica' poashtu edhe me Qeverinë e Kosovës për të përcaktuar validitetin e supozimit dhe, nëse ka mospërputhje të konsiderueshme nga ky supozim i bërë, ne kemi mundësinë që në fillim të vitit 2012 të bëjmë ri-përcaktimin e tarifave për furnizim me ujë për KRU përkatëse (Mitrovica).

3.4 Efiçienca komerciale

Tani është mëse e qartë se parashikimet e bëra në procesin rishikues tarifar 2009-2011 ishin mëse optimiste dhe se performanca aktuale ishte nën nivelin e pritur. Kjo kishte ndikime të mëdha në qarkullimin e parasë së gatshme e që rrjedhimisht ka kufizuar seriozisht KRU që të zbatojnë programet e tyre të planifikuara për investime. Ne nuk dëshirojmë që kjo situatë të përsëritet në periudhën 2012-2014 dhe për këtë arsye ne jemi më të kujdesshëm në qasjen tonë për të përcaktuar caqe reale, por megjithatë sfiduese, në lidhje me objektivat për performancën e ardhshme në arkëtimin e të ardhurave.

Sa i përket efiçencës operative ne kemi bërë ndryshime modeste të pritjeve për performancën në arkëtimin e të ardhurave ashtu siç ilustron në Tabela 3-2 dhe i kemi përfshirë këto rregullime në procesin për përcaktimin e tarifave. Hollësi të mëtejshme për metodat e përdorura në lidhje me këtë janë të përshkruara më në hollësi në ANNEX 3.

Tabela 3-2 Performanca e planifikuar e arkëtimit të të ardhurave ashtu siq është dorëzuar dhe pastaj rregulluar për efiçencë

	Mesatarja (e pa ponderuar) e pritjeve në lidhje me performancën në arkëtimin e të ardhurave			
	2011 (parashikuar)	Biznes planet e dorëzuara 2014	Rregullimet e ZRRUM për përmirësim të efiçencës	Biznes planet e aprovuara nga ZRRUM për 2014
Kons.shtëpiak	60.4%	67.0%	1.8%	68.8%
Kons.komercial	74.9%	84.1%	1.8%	87.1%
Kons.institucional	89.4%	95.3%	1.8%	97.4%

Përmirësimi i propozuar në performancën për arkëtimin e të ardhurave ka rezultuar që tarifat të jenë përafërsisht 10% më të ulëta se sa që ato do të ishin nëse nuk do të bëheshin përmirësimet. Thënë ndryshe kjo përqindje shprehur në vlerë monetare është përafërsisht një kursim prej EURO 0.60 për konsumatorë shtëpiak në muaj. Efekti neto i rregullimeve të bëra nga ZRRUM më tutje e zbret vlerën e faturës mujore për konsumatorë shtëpiak për EURO 0.09.

3.5 Shpenzimet kapitale

Investimet e planifikuara e të dorëzuara për periudhën 2012 - 2014 arrijnë vlerën prej EURO 60.6 milion për shërbimet e furnizimit me ujë dhe EURO 25.9 milion për shërbimet e ujërave të zeza. Përafërsisht 80% e këtij programi të investimeve është parashikuar që të financohet nga grantet përmes agjencive zhvillimore. Diferenca prej EURO 16.6 milion ngelet për t'u financuar nga burimet vetanake

⁵ Duke u bazuar në të dhënat e përfshira në biznes plane por jo të konfirmuara nga ZRRUM nga llogaritë e audituara.

financiare të KRU (duke përfshirë edhe investimet e financuara përmes huamarrjeve) e që rrjedhimisht do të duhet të paguhet nga konsumatorët e për të cilën gjë duhet të bëhen edhe provizionimet në tarifa.

Raporti Vjetor i Performancës për vitin 2010 ka vënë në dukje nevojën serioze për investime në sektorin e ujit nëse dëshirojmë që të mos vazhdojë edhe më tej përkeqësimi aktual në nivelet e shërbimeve. Rrjedhimisht ne jemi të kujdesshëm në qasjen tonë sa i përket sifidimit të programeve të investimeve dhe do të preferonim që investimi të rritej se sa të zvogëlohej në mënyrë që të përshpejtohej përmirësimi i nivelit të shërbimeve. Megjithatë ne kemi parasysh se rritja e investimeve sidomos atyre për përtëritje të infrastrukturës, fusha me nevojat më të mëdha për investime, rezulton edhe me ndikim rritës të tarifave/ çmimeve. Gjithashtu ne jemi të ndërgjegjshëm për faktin se disa KRU kanë siguruar qasje në grante të financuara nga donatorët dhe se lejetimet për investime nga burimet vetanake financiare nuk janë të njëjta për të gjitha KRU.

Ne kemi zgjedhur që të mos kundërshtojmë/sfidojmë asnjë propozim në lidhje me shpenzimet për rritje infrastrukturore dhe për shpenzimet kapitale për asetet jo-infrastrukturore (si ato për mirëmbajtje kapitale poashtu edhe ato për rritje të infrastrukturës). Përqendrimi i sfidimit tonë është i drejtuar vetëm sa i përket përtëritjes infrastrukturore pasi që kjo fushë ka nevojat më të mëdha në lidhje me përmirësimet e niveleve të shërbimit dhe poashtu ka ndikim direkt e poashtu edhe material në tarifa.

Arsyeja jonë për rregullimin e programit të investimeve është e bazuar mbi sigurimin e një niveli minimal të përtëritjes infrastrukturore⁶. Janë bërë rregullime të mëtejshme për të siguruar një nivel minimal të rritjes reale të tarifave e për të siguruar sinjale pozitive për investorët⁷ (4% në vit për ujë dhe 10% për ujëra të zeza). Ky proces është i ilustruar në Figura 3-3 (njëlloj edhe për ujëra të zeza).

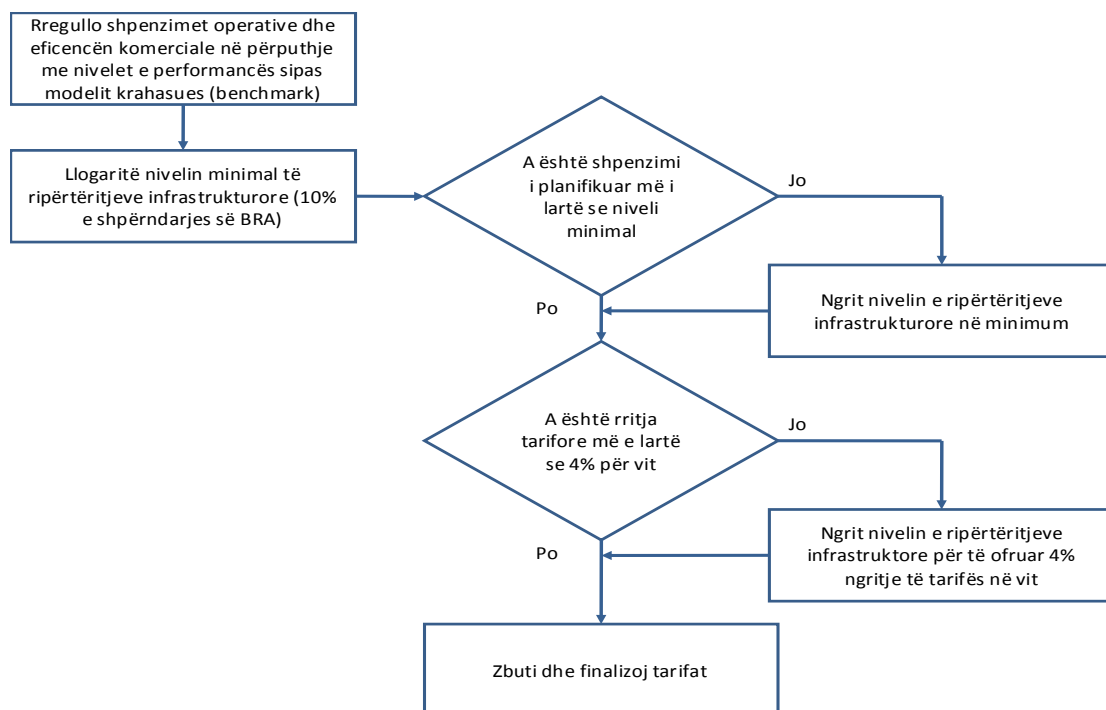


Figura 3-3 Arsyeshmëria për rregullimin e shpenzimeve për përtëritjet infrastrukturore (për ujë)

Rezultati i këtyre rregullimeve është një shtesë e përgjithshme në aplikacionet e biznes planeve për shpenzimet e përtëritjes infrastrukturore (ujë dhe ujëra të zeza) prej EURO 8.3 milion gjatë

⁶ Në mungesë të të dhënave të besueshme për performancën e menaxhimit të asetëve në këtë shqyrtim tarifar kjo është përcaktuar si një shpenzim vjetor prej të paktën 10% të vlerës së BRA për rrjetin shpërndarës të furnizimit me ujë dhe 10% të vlerës së BRA të sistemit të grumbullimit të ujërave të zeza për shërbimet e ujërave të zeza.

⁷ Është supozuar se niveli minimal i ngritjeve të tarifave vjetore (reale) të nevojshme për të siguruar rritjen e besimit të investorëve është 4% në vit për ujë dhe 10% në vit për ujërat e zeza.

tre viteve të ardhshme, shih Tabela 3-3. Hollësi të mëtejshme sa i përket këtyre shpenzimeve e të ndara sipas secilës KRU janë të paraqitura në ANNEX 4.

Shpenzimet për konsumatorë për shërbimet e furnizimit me ujë për vit (përafërsisht EURO 80) janë konsideruar të arsyeshme nëse krahasohet me nivelet ndërkombëtare⁸. Duke pasur parasysh një prapambetje afatgjate të investimeve ne presim që kjo shifër të mbetet në nivelin aktual, apo edhe të rritet, në planin afatmesëm. Sa i përket ujërave të zeza shpenzimet për kycje janë në masë të madhe më të ulëta, kryesisht për shkak të investimeve të pakta ose investimeve jo-ekzistente në trajtimin e ujërave të zeza. Në planin afatgjatë ne presim që shpenzimet për investime kapitale në sektorin e ujërave të zeza të rriten ndjeshëm, e poashtu edhe tarifat, e kjo pasi që të ndërtohen impiantet për trajtimin e ujërave të zeza.

Tabela 3-3 Shpenzimet e planifikuara kapitale (2012 – 2014) ashtu siç janë dorëzuar dhe rregulluar (në nivelet e çmimeve të 2011)

	Aplikacionet e biznes planeve të 2012 - 2014		Rregulli mi i ZRRUM	Biznes planet e aprovuara nga ZRRUM për 2012 - 2014			Shpe. për kons. EURO
	Financu ara nga KRU	Financu ara nga Grantet		Financu ara nga KRU	Financu ara nga Grantet	Totali	
Ujë							
Përtëritjet Infrastrukturore	6,751	14,898	5,484	12,234	14,898	27,133	103
Rritja infrastrukture	1,935	4,496	-	1,935	4,496	6,431	24
Mirëmbajtja kap. për jo-infrastrukturë	2,198	753	-	2,198	753	2,951	11
Rritja jo-infrastrukturore	4,437	25,129	-	4,437	25,129	29,566	112
Totali për ujë	15,321	45,276	5,484	20,804	45,276	66,081	250
Ujëra të zeza							
Përtëritjet Infrastrukturore	1,036	17,496	2,824	3,860	17,496	21,356	106
Rritja infrastrukture	135	2,923	-	135	2,923	3,058	15
Mirëmbajtja kap. për jo-infrastrukturë	6	-	-	6	-	6	0
Rritja jo-infrastrukturore	62	4,254	-	62	4,254	4,316	21
Totali për ujëra të zeza	1,239	24,673	2,824	4,062	24,673	28,736	142
Totali ujë + ujëra të zeza	16,560	69,950	8,307	24,867	69,950	94,816	392

Rregullimet që ne i kemi bërë në shpenzimet kapitale e kanë vlerën e përafërt shtesë prej EURO 2.8 milion për vit, e cila shumë është pak më e madhe se uljet e pritshme në shpenzimet operative prej EURO 2.1 milion për vit. Ne i bëjmë thirrje KRU të mos përdorin lejimet shtesë për përtëritje të infrastrukturës për mbajtje në nivel të shpenzimeve operative në nivelet e tyre jo-efiçiente por më tepër të përqendrojnë resurset e tyre njerëzore dhe ato tjera në drejtim të programit për investime ashtu siq është përcaktuar në këtë raport.

3.6 Baza rregullatore e aseteve dhe kthimi në kapital

3.6.1 Baza rregullatore e aseteve

Baza rregullatore e aseteve fillestare (BRA), e mbi të cilën është përcaktuar kthimi në kapital është përcaktuar në vitin 2008 për Rishikimin Tarifor 2009-2011. Që nga viti 2009 KRU janë përfshirë në disa aktivitete, edhe pse të kufizuara, të investimeve e te cilat pa zhvlerësimin sipas kostos aktuale kanë rritur fare pak vlerën e BRA nga EURO 62.0 milion në EURO 63.5 milion. Programi i planifikuar i investimeve për periudhën 2012 deri 2014 (plus provizionimet buxhetore për shpenzimet gjatë vitit 2011) do të rrisin vlerën e BRA në 70.1 milion (shih Figura 3-4).

⁸ Në shqyrtimin e fundit të tarifave 5 vjeçare në Angli dhe Uells shpenzimet për shërbimet e furnizimit me ujë për një ekonomi familjare për vit kanë qenë përafërsisht EURO 95. Sa i përket ujërave të zeza shpenzimet për vit ishte rreth EURO 125.

Është e rëndësishme të kihet parasysh se pjesa më e madhe e rritjes në BRA është për shkak të programit të investimeve të Kompanisë Rajonale të Ujit 'Prishtina'. Kjo rritje në BRA do të forcojë ndjeshëm gjendjen financiare të KRU përmes rritjes së kthimit në kapital jo vetëm gjatë këtij rishikimi tarifar por edhe gjatë rishikimeve të ardhshme. ANNEX 1 ofron hollësitë në lidhje me kthimin në kapital (mesataren për vit) për secilën KRU.

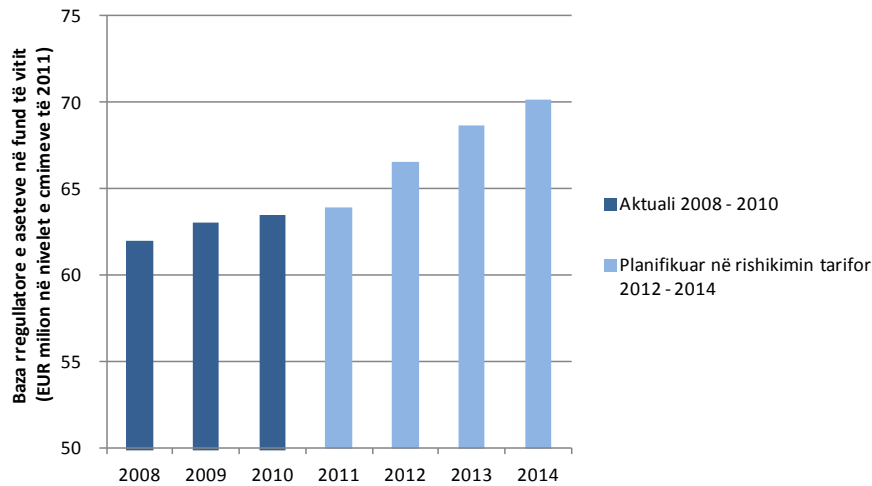


Figura 3-4 Baza Rregullatore e Aseteve (nivelet e çmimeve të 2011)

3.6.2 Kthimi në kapital

Kthimi nga kapitali për këtë proces të rishikimit tarifar është vendosur në nivelin prej 5.3% (real), kjo shifër shënon një ngritje nëse krahasohet me Rishikimin e mëparshëm tarifar 2009-2011 e ku kthimi në kapital ishte 4.0% (real). ANNEX 5 jep një përshkrim më të hollësishëm të kthimit në kapital dhe se si është përcaktuar ai.

Rritja është e nevojshme për të siguruar besimin e investitorëve në sektor, nëse KRU-të duan që të tërheqin financime për përmirësimet aq të nevojshme të asetëve në mënyrë që të përmbushin përmirësimet e nevojshme në nivelet e shërbimit.

Gjatë periudhës trevjeçare të rishikimit tarifar pritet që KRU-të të gjenerojnë një kthim të kombinuar (ujë dhe ujëra të zeza) në kapital (para taksave dhe pagesave të interesit) prej gati EURO 11 milion. Pasi që KRU nuk paguajnë dividendë i njëjti kthim pritet që të ri-investohet në kompani. Kjo shumë është reflektuar si rritje neto prej EURO 6.5 milion në RAB për të njëjtën periudhë. Dallimi në mes të kthimit dhe riinvestimit pritet të përdoret për të mbuluar shpenzimet e financimit të borxheve dhe / ose të mbahet si rezervë e parave të gatshme nga KRU në mënyrë që të forcohen bilanci e tyre për të ardhmen.

3.7 Konsumatori dhe rritja e shitjeve

3.7.1 Mbulueshmëria me shërbime

Aplikacionet e biznes planeve përfshijnë propozimet e KRU për rritje të mbulueshmërisë me shërbime si për shërbimet e furnizimit me ujë e poashtu edhe për shërbimet për ujëra të zeza (shih Figura 3-5).

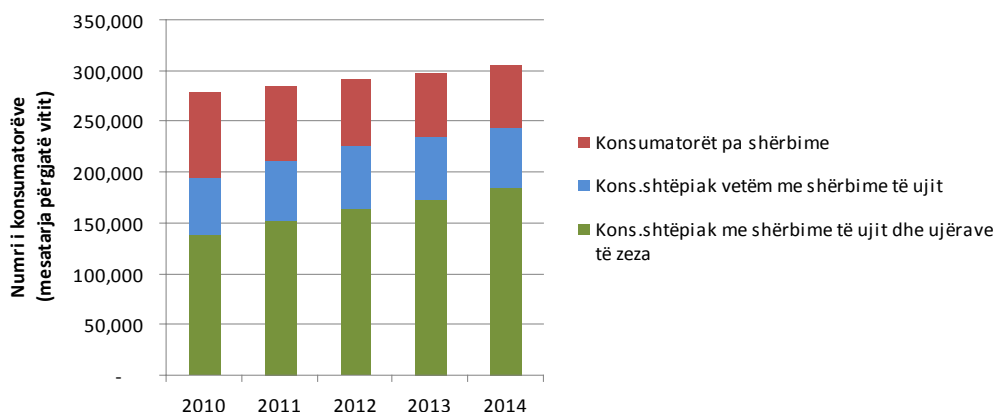


Figura 3-5 Planifikimi i mbulueshmërisë me shërbime (mesatarja vjetore) (ujë dhe ujëra të zeza)

Kjo ngritje pritet që të gjenerohet nga shtimi i numrit të konsumatorët të rinj për ujë 9,700 dhe për ujëra të zeza 9,400 për vit (shih Tabela 3-4). Sa i përket shërbimeve të furnizimit me ujë ne presim që kjo do të ndodhë si rezultat i legalizimit të kyçjeve ilegale e që do të rezultojnë në reduktimin e nivelit të përgjithshëm të UPF (humbjet komerciale).

Tabela 3-4 Ngritja e projektuar e numrit të konsumatorëve sipas kategorive

	Fundi i 2011	Fundi i 2014	Rritja nga 2012 në 2014	Rritja mesatare vjetore
Konsumatorët e furnizimit me ujë				
Shtëpiak	220,580	249,709	29,129	9,709
Komercial	25,454	26,966	1,512	504
Institucional	2,300	2,410	111	37
Totali i kons. të furnizimit me ujë	248,334	279,085	30,751	10,250
Konsumatorët e shërbimeve për ujëra të zeza				
Shtëpiak	160,487	188,736	28,249	9,416
Komercial	24,079	25,726	1,647	549
Institucional	2,022	2,150	128	43
Totali i kons. të shërbimeve për ujëra të zeza	186,588	216,612	30,024	10,008

Gjatë rishikimit tonë të planeve të biznesit të KRU ne nuk kemi sfiduar projeksionet në lidhje me planet për rritjen e numrit të konsumatorëve. Arritja e parashikimeve të rritjes së numrit të konsumatorëve është vendimtare për suksesin e biznes planeve të KRU. Pa të ardhura shtesë të gjeneruara nga kjo rritje nuk ka gjasa që KRU të jenë në gjendje për të përmbushur objektivat e tyre të investimeve. Pasi që ato kanë paraqitur propozimet e tyre për rritje ne presim që një rritje të tillë edhe të realizohet dhe se KRU duhet të bëjnë çdo përpjekje për të arritur rezultatet e pritura. Biznesit planet e KRU gjithashtu ilustrojnë se një potencial i lartë i rritjes së numrit të konsumatorëve si dhe i shitjeve do të jetë rrjedhojë e legalizimit të kyçjeve ilegale. Kjo duhet të sigurojë një mundësi për rritje të shitjeve pa rritje proporcionale të kapacitetit prodhues. Poashtu do të kontribuojë në reduktimin neto të UPF.

Mbulueshmëria me shërbime e shprehur si përqindje e konsumatorëve shtëpiak në zonën e shërbimit të KRU është e paraqitur në Figura 3-6. Në bazë të të dhënave nga e kaluara dhe normave të parashikuara të rritjes së numrit të konsumatorëve mbulueshmëria e plotë me shërbime do të arrihet përafërisht rreth vitit 2020 sa i përket furnizimit me ujë. Për shërbimet e ujërave të zeza, mbulueshmëria e plotë me shërbime do zgjasë edhe më shumë, përpos nëse përshejtohen investimet për zgjerim të shërbimit. Hollësi të mëtejshme në lidhje me rritjen e shitjeve dhe numrit të konsumatorëve janë të paraqitura në ANNEX 6.

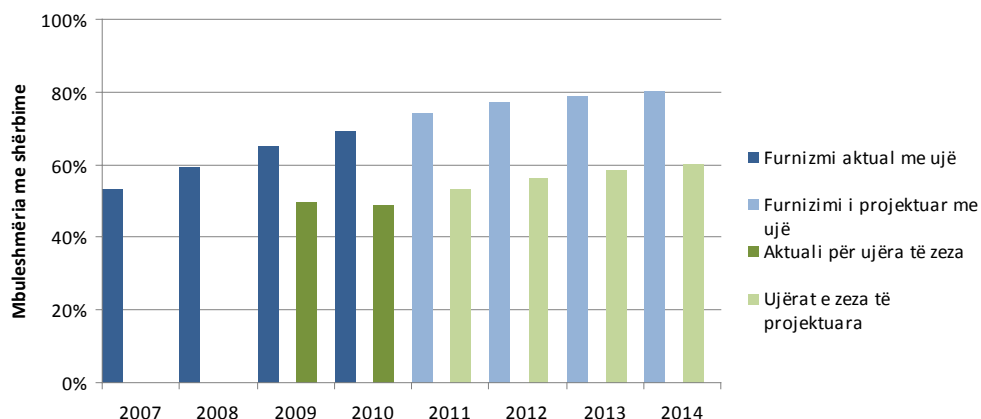


Figura 3-6 Mbuleshmëria me shërbime 2007 – 2014

3.7.2 Projektionet e shitjeve (volumetrike dhe në vlerë)

Biznes planet e KRU e ndërlidhin rritjen e numrit të konsumatorëve me projektionet për rritjen e shitjeve të ujit (shih Tabela 3-5). Shihet qartë se rritja e numrit të konsumatorëve që shërbehen me shërbime të furnizimit me ujë pritet që të jetë minimale. Sa i përket numri të konsumatorëve në nuk i kemi sfiduar projektionet për shitjet volumetrike që ishin të përfshira në biznes plane.

Tabela 3-5 Rritja e projektuar në shitjet për ujë ($m^3 \times 1000$)

	2011	2014	Rritja 2012 deri 2014	Rritja mesatare vjetore
Konsumatorët me shërbime të ujërave të zeza	41,030	47,651	6,621	2,207
Konsumatorët pa shërbime të ujërave të zeza	14,109	14,228	120	40
Totali	55,139	61,880	6,741	2,247

Projektionet e shitjeve, shprehur në vlerë monetare, janë rregulluar nga biznes planet e KRU për shkak të sfidave të bëra për shpenzimet operative, arkëtimin e të ardhurave dhe investimeve kapitale të paraqitura më sipër që kishin ndikim në tarifa. Duke u bazuar në tarifat e derivuara dhe projektionet për rritje të shitjeve volumetrike vlera monetare e rritjes së projektuar (në nivelet e çmimeve të vitit 2011) është e paraqitur në Figura 3-7.

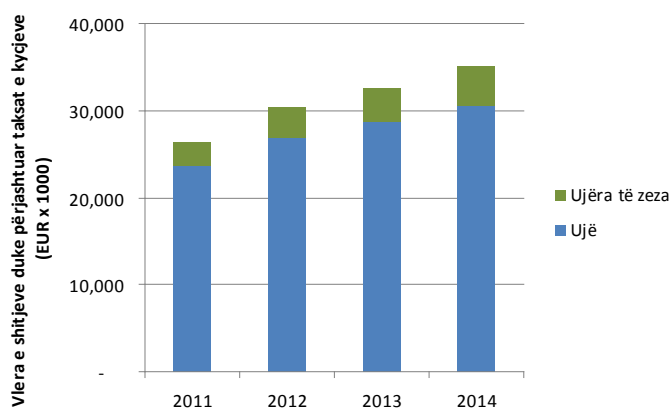


Figura 3-7 Projektionet e rritjes së shitjeve paraqitur në vlerë monetare (EURO x 1000 at 2011 price levels)

Hollësi të mëtejshme të shitjeve dhe shpenzimeve për secilën KRU janë të paraqitura si përmbledhje e pasqyrave të të ardhurave në ANNEX 7.

3.8 Strukturat e tarifës

3.8.1 Ngarkesat fikse dhe ato të ndryshueshme

Struktura e tanishme e tarifës për shërbimet e furnizimit me ujë përbëhet nga komponenti i tarifës fikse dhe ngarkesës volumetrike për ujin e shitur të shprehur në m³. Për ujërat e zeza ngarkesa (tarifa) është e bazuar kundrejt ngarkesës volumetrike të ujit të shitur. Disa KRU në biznes planet e tyre kanë propozuar një rritje të komponentit fiks ngarkues të strukturës tarifore (tarifës fikse). Pas marrjes në konsideratë, ne i kemi refuzuar propozimet e tilla për shkak të ruajtjes së uniformitetit në tërë Kosovën dhe tarifatat fikse aktuale në vlerë prej EURO 1.00 për muaj për konsumatorët shtëpiak dhe EURO 3.00 për muaj për konsumatorët jo-shtëpiak do të mbesin të pandryshuara deri në vitin 2014. Duke i rivendosur tarifatat fikse në nivelet aktuale e në përputhje me rrethanat tarifa volumetrike është rregulluar dhe nuk ka ndonjë ndikim (përfitim e as humbje) në rrjedhat e të ardhurave të KRU si rezultat i këtij rregullimi.

3.8.2 Ndër-subvencionimi nga konsumatorët jo-shtëpiak në konsumatorët shtëpiak

Tarifatat për konsumatorët jo-shtëpiak aktualisht janë 2,0-2,5 herë më të larta se tarifatat për konsumatorët shtëpiak. Në përputhje me politikat tarifore të ZRRUM dhe për të promovuar efikasitet më të madhe ekonomike ne u kemi udhëzuar KRU që në biznes planet e tyre të përfshijnë një reduktim gradual të këtij ndër-subvencionimi. Tarifatat për konsumatorët jo-shtëpiak do të jenë në masë të konsiderueshme më të larta se ato të konsumatorëve shtëpiak por deri në vitin 2014 ky raport do të reduktohet mesatarisht prej 2.26-2.09. Kjo ulje neto është më e ulët se ulja që ne do të kishim preferuar por ne kemi zgjedhur që të mos insistojmë në reduktimin e mëtejshëm pasi që ne e konsiderojmë se për këtë çështje i takon vetë KRU që ta përcaktojnë këtë e që do të ishte përbrenda kufijve më të gjërë të objektivave të politikave të tyre.

4 TARIFAT DHE NDIKIMI NË FATURAT PËR KONSUMATORËT SHTËPIAK

4.1 Tarifat për vitet 2012 - 2014

Tarifat për periudhën 2012 - 2014 janë përcaktuar nga biznes planet që janë rregulluar nga ZRRUM. Hollësitë janë të paraqitura në ANNEX 8. Për periudhën 2012 - 2014 komponenti fiks i tarifës për shërbimet e furnizimit me ujë do të ngelet i pandryshuar në nivelet aktuale, EURO 1.00 për muaj për konsumatorë shtëpiak dhe EURO 3.00 për muaj për konsumatorët komercial dhe institucional. Mesatarja e ponderuar e tarifave volumetrike për periudhën rishikuese e duke u bazuar në nivelet e çmimeve të vitit 2011 janë të prezantuara në Tabela 4-1.

Tabela 4-1 Mesatarja e ponderuar e tarifave volumetrike 2011 – 2014 (nivelet e çmimeve të 2011)

	2011 (aktuale)	2012	2013	2014
Furnizimi me ujë (për m³ të ujit të shitur)				
Shtëpiak	0.2956	0.3141	0.3345	0.3564
Komercial	0.6641	0.6791	0.6955	0.7016
Institucional	0.6641	0.6791	0.6955	0.7016
Shërbimet për ujëra të zeza (për m³ të ujit të shitur)				
Shtëpiak	0.0514	0.0593	0.0679	0.0798
Komercial	0.1080	0.1383	0.1579	0.1828
Institucional	0.1080	0.1383	0.1579	0.1828

Tarifat e finalizuara (mesatare të ponderuara) të rregulluara për inflacion në përputhje me procedurat tarifore të ZRRUM janë të paraqitura në Tabela 4-2.

Tabela 4-2 Mesatarja e ponderuar e tarifave finale të 2012 duke llogaritur edhe inflacionin

	Furnizimi me ujë (EURO për m ³ të ujit të shitur)	Shërbimet për ujëra të zeza (EURO për m ³ të ujit të shitur)
Shtëpiak	0.3299	0.0639
Komercial	0.7123	0.1411
Institucional	0.7123	0.1411

4.2 Ndikimi në faturat e konsumatorëve shtëpiak

Ndikimi në faturat për konsumatorët shtëpiak dhe rregullimet tona të bëra në biznes planet e dorëzuara e të paraqitura si mesatarja e faturës për konsumatorë shtëpiak është i prezantuar në Tabela 4-3.

Tabela 4-3 Ndikimi në faturat e konsumatorëve shtëpiak (mesatarja përgjatë viteve 2012 – 2014 e shprehur në EURO për muaj në nivelet e tarifave të 2011)

	Ngarkesa (fatura) mesatare për konsumatorë shtëpiak (2012 – 2014) (EURO për muaj)		
	Ujë	Ujëra të zeza	Totali
Fatura mesatare për kons.shtëpiak në 2011	6.12	0.87	6.99
Shtesa për dorëzimet e biznes planeve për 2012 – 2014	0.90	-0.06	0.84
Fatura mesatare për kons.shtëpiak sipas biznes planeve të dorëzuara për 2012 - 2014	7.02	0.81	7.83
Rregullimet e ZRRUM për eficiencën operative	-0.71	-0.04	-0.75
Rregullimet e ZRRUM për eficiencën komerciale	-0.09	-0.02	-0.11
Rregullimet e ZRRUM për investimet kapitale	0.54	0.39	0.94
Fatura mesatare për kons.shtëpiak sipas biznes planeve të aprovuara nga ZRRUM për 2012-2014	6.77	1.15	7.91

Mesatarisht gjatë tre viteve të ardhshme konsumatorët shtëpiak do të paguajnë EURO 0.92 më shumë në muaj, si rezultat i këtyre rregullimeve të tarifave. Ne i kemi zbutur ngritjet përgjatë tre viteve për të zvogëluar ndikimin, dhe si rezultat i kësaj përshtatjeje/rregullimi mesatarja e ngritjes vjetore do të jetë përafërsisht EURO 0.50 për konsumator shtëpiak në muaj. Hulumtimi i bërë nga ne në lidhje me përballueshmërinë konfirmon se këto ngritje modeste të vlerës së faturës janë të përballueshme.

ANNEX 1 Kërkesa për të ardhura

Shënim: Kërkesa për të ardhura përbëhet nga ato aktivitete që financohen nga KRU-të dhe nuk përfshinë aktivitetet e mirëmbajtjes kapitale të financuara nga grantet. Rrjedhimisht, vlera e ulët në mirëmbajtje kapitale nuk është tregues se do të ketë pak investime në mirëmbajtje kapitale por më tepër ka të bëjë me atë se shumica e këtyre investimeve pritet që të financohen nga grantet e dhëna nga agjencitë zhvillimore dhe/ose Qeveria.

Furnizimi me ujë

	PR	PZ	PE	MIT	GJA	FE	GJI	Total
<i>EURO x 1000 (mesatarja për vit – nivelet e çmimeve të 2011)</i>								
Shpenzimet operative	5,373	2,364	1,540	1,695	1,545	720	894	14,131
Mirëmbajtja kapitale	3,407	140	266	21	436	99	180	4,549
Kthimi në kapital	1,211	344	357	244	303	170	141	2,770
Totali	9,991	2,848	2,163	1,960	2,284	989	1,215	21,451
<i>Përqindja e kërkeses për të ardhurat</i>								
Shpenzimet operative	54%	83%	71%	86%	68%	73%	74%	66%
Mirëmbajtja kapitale	34%	5%	12%	1%	19%	10%	15%	21%
Kthimi në kapital	12%	12%	17%	12%	13%	17%	12%	13%

Shërbimet për ujërat e zeza

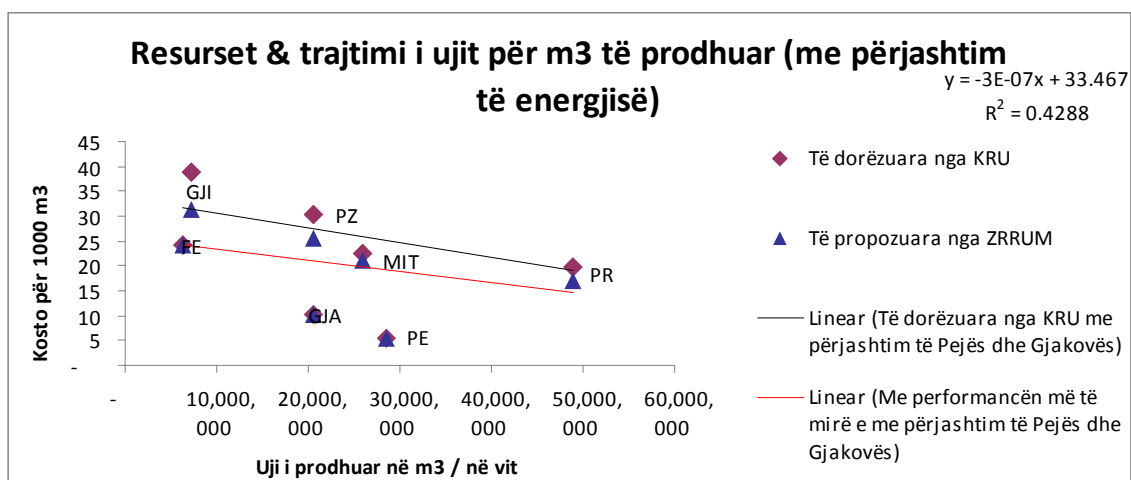
	PR	PZ	PE	MIT	GJA	FE	GJI	Total
<i>EURO x 1000 (mesatarja për vit – nivelet e çmimeve të 2011)</i>								
Shpenzimet operative	198	131	84	163	80	53	76	785
Mirëmbajtja kapitale	473	86	145	136	158	203	124	1,326
Kthimi në kapital	373	123	69	91	85	42	63	847
Total	1,044	341	298	391	323	298	263	2,958
<i>Përqindja e kërkeses për të ardhurat</i>								
Shpenzimet operative	19%	39%	28%	42%	25%	18%	29%	27%
Mirëmbajtja kapitale	45%	25%	49%	35%	49%	68%	47%	45%
Kthimi në kapital	36%	36%	23%	23%	26%	14%	24%	29%

ANNEX 2 Shpenzimet operative

Analiza e regresionit linear e shpenzimeve të propozuara përdoret për të përcaktuar “përshtatjen më të mirë”. Linja e “përshtatjes më të mirë” pastaj zhvendoset te performanca më e mirë (shih diagramin në vijim). Lejimet për shpenzime operative pastaj përcaktohen nga kjo linjë e zhvendosur. Këshillohet kujdes gjatë përcaktimit të atij/asaj me efikasitet më të mirë e cila pastaj do të shfrytëzohet si bazë për të tjerët. Si më efikasitetja mund të konsiderohet ajo kompani e cila mund të ofrojë nivel të pranueshëm të shërbimit me koston më të ulët (relative me cilindo parametër të përzgjedhur). Nëse kostoja më e lirë arrihet duke ofruar nivel të ulët ose të pa-pranueshëm të shërbimit e njëjta nuk mund të zgjedhet si pikë apo vlerë krahasuese (benchmark) e efikasitetit.

Shpenzimet operative për furnizim me ujë

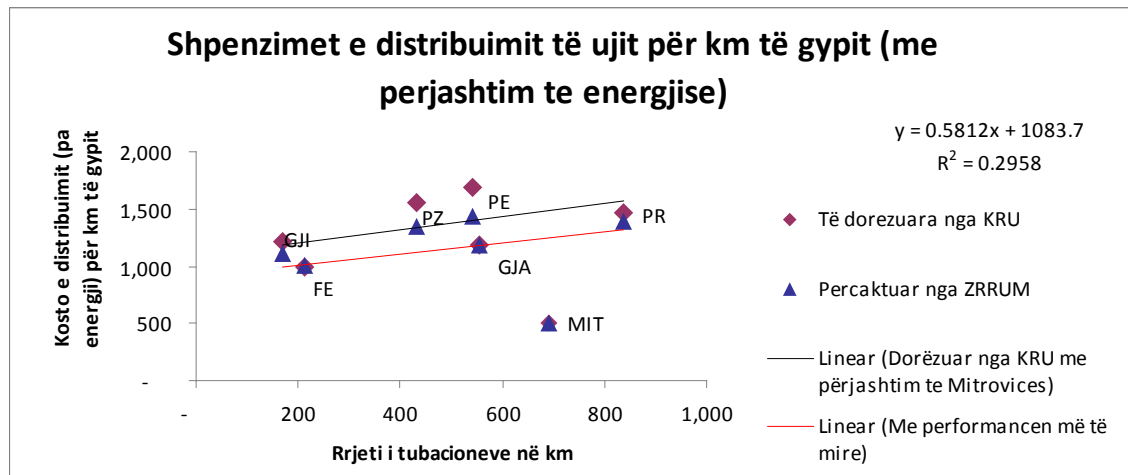
Resurset dhe trajtimi i ujit



Arsyeshmëria:

1. Shpenzimet për energji janë përjashtuar pasi që energjia (kostot për energji) janë unike për secilin mjedis operues të KRU.
2. Peja dhe Gjakova përjashtohen si “jashtë linjave”.
3. Linja e caktimit të performancës e përcaktuar si proporcion (përqindje) e linjës së “më të përshtatshmit” që kalon përmes atij me performancën më të mirë.
4. Performanca e lejuar për rishikimin tarifor është e bazuar në të arriturat e nivelit të performancës në mesin e asaj për çfarë është aplikuar dhe linjës së caktimit të performancës. Për ata që janë “jashtë linjave” performanca ngelet ashtu siq edhe është dorëzuar.

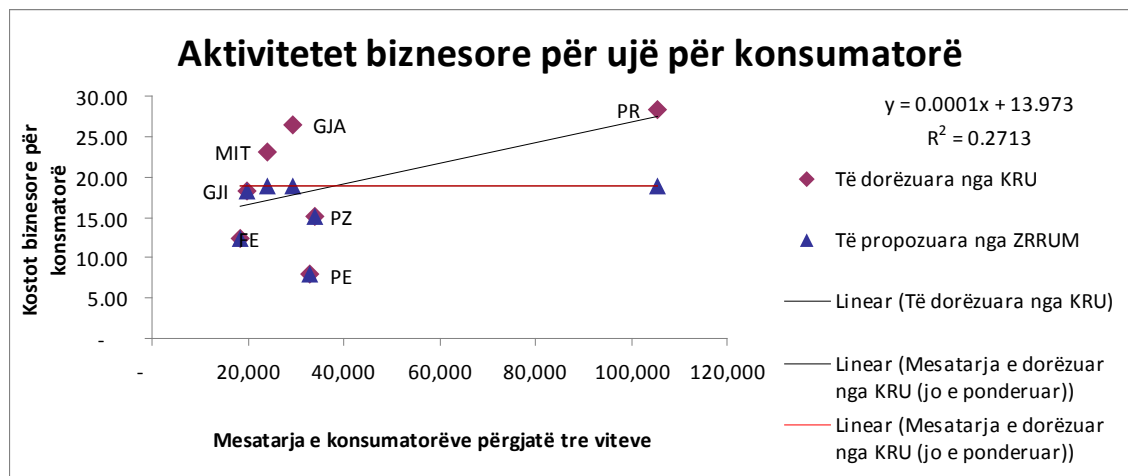
Distribuími i ujit



Arsyeshmëria:

1. Shpenzimet e energjisë të përjashtuara si energji janë unike për secilin mjedis operues të KRU.
2. Mitrovica përjashtohet si “jashtë linjave”.
3. Linja e caktit të performancës e përcaktuar si proporcion (përqindje) e linjës së “më të përshtatshmit” që kalon përmes atij me performancën më të mirë.
4. Performanca e lejuar për rishikimin tarifor është e bazuar në të arriturat e nivelit të performancës në mesin e asaj për çfarë është aplikuar dhe linjës së caktit të performancës. Për ata që janë “jashtë linjave” performanca ngelet ashtu siç edhe është dorëzuar.

Aktivitetet biznesore - ujë

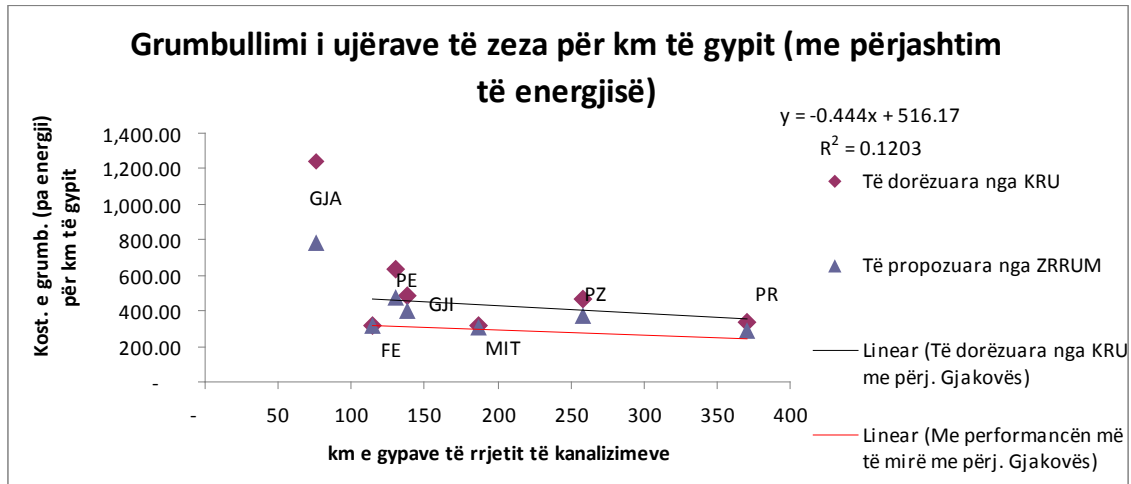


Arsyeshmëria:

1. Nuk ka model të identifikueshëm statistikor në aplikacione.
2. Linja e caktit të performancës është e përcaktuar si nivel mesatar i performancës.
3. Performanca e lejuar për rishikimin tarifor është e bazuar në të arriturat e nivelit mesatar të performancës për ato që janë mbi mesatare dhe për ato që janë nën mesatare të lejuara ngelen ato që janë dorëzuar.

Shpenzimet operative për shërbimet e ujërave të zeza

Grumbullimi i ujërave të zeza



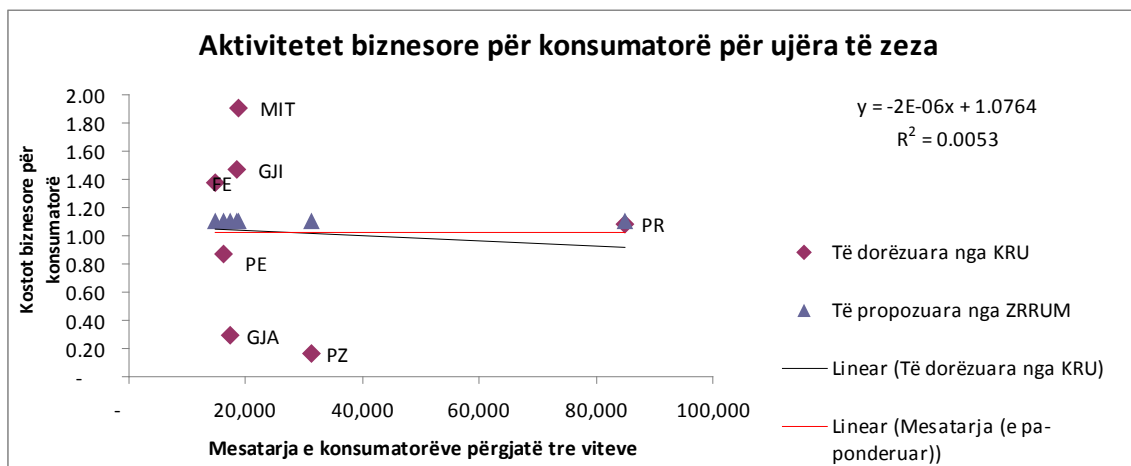
Arsyeshmëria:

1. Shpenzimet e energjisë të përjashtuara si energji janë unike për secilin mjedis operues të KRU.
2. Gjakova përjashtohet si "jashtë linjave".
3. Linja e caktit të performancës e përcaktuar si proporcion (përqindje) e linjës së "më të përshtatshmit" që kalon përmes atij me performancën më të mirë.
4. Performanca e lejuar (duke përfshirë edhe "jashtë linjave") për rishikimin tarifar është e bazuar në të arriturat e nivelit të performancës në mesin e asaj për çfarë është aplikuar dhe linjës së caktit të performancës.

Trajtimi i ujërave të zeza dhe trajtimi / derdhja e llumit

Nuk janë ndërmarrë analiza statistikore pasi që ka mungesë të trajtimit të ujërave të zeza dhe derdhjes së llumit në Kosovë. Nuk ka pasur sfidime në biznes planet e dorëzuara sa i përket këtyre aktiviteteve.

Aktivitetet biznesore - ujërat e zeza



Arsyeshmëria:

1. Nuk ka model të identifikueshëm statistikor në aplikacione.
2. Linja e caktit të performancës është e përcaktuar si niveli mesatar i performancës.
3. Performanca e lejuar për rishikimin tarifar është e bazuar në të arriturat e nivelit mesatar të performancës për ato që janë mbi mesatare dhe për ato që janë nën mesatare.

Aplikacionet për shpenzime operative dhe rregullimet e ZRRUM

Shpenzimet operative për shërbimet e furnizimit me ujë (2012 - 2014) për secilën kompani në nivelet e çmimeve të vitit 2011 (EURO x 1000 mesatarja për vit)

	PR	PZ	PE	MIT	GJA	FE	GJI	Total
<u>Biznes planet e dorëzuara të KRU</u>								
Resurset dhe trajtimi	2,129	1,355	168	869	259	279	401	5,460
Distribuimi	1,459	691	1,251	428	741	214	207	4,990
Aktivitetet biznesore	2,975	518	267	559	778	227	362	5,685
Totali	6,562	2,563	1,686	1,856	1,778	720	970	16,135
<u>Rregullimet e ZRRUM</u>								
Resurset dhe trajtimi	-123	-98	-	-36	-	-	-55	-312
Distribuimi	-74	-101	-146	-	-8	-	-21	-350
Aktivitetet biznesore	-992	-	-	-104	-225	-	-	-1,321
Totali	-1,190	-199	-146	-140	-233	-	-76	-1,983
<u>Shpenzimet e përcaktuara e të lejuara nga ZRRUM</u>								
Resurset dhe trajtimi	2,005	1,257	168	833	259	279	347	5,148
Distribuimi	1,385	590	1,105	428	733	214	186	4,640
Aktivitetet biznesore	1,983	518	267	455	553	227	362	4,364
Totali	5,373	2,364	1,540	1,716	1,545	720	894	14,152

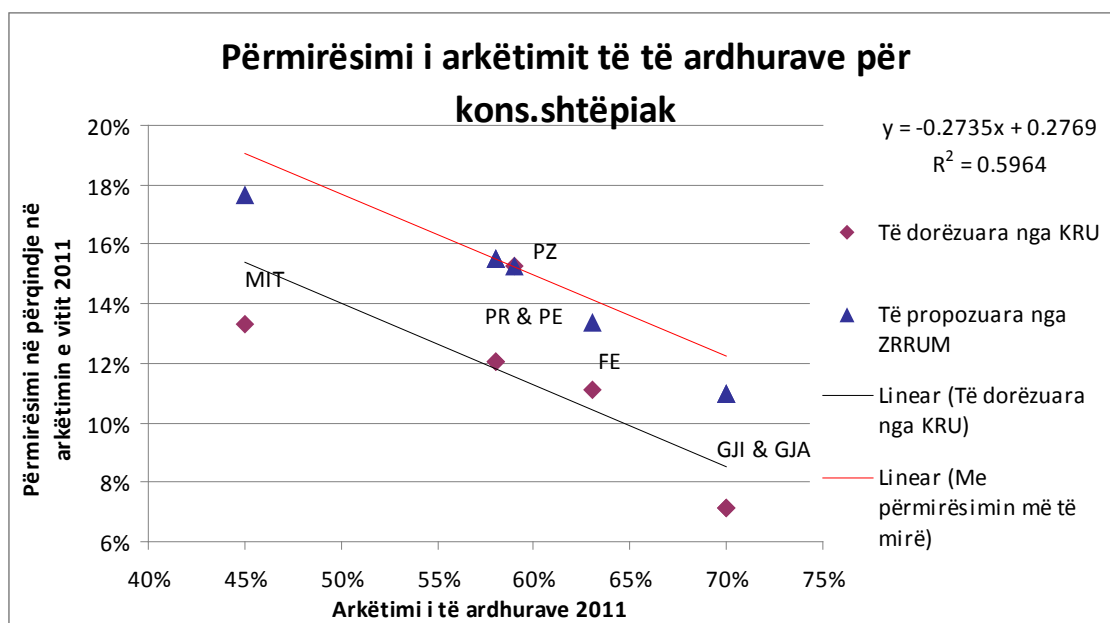
Shpenzimet operative për shërbimet e ujërave të zeza (2012 - 2014) për secilën kompani në nivelet e çmimeve të vitit 2011 (EURO x 1000 mesatarja për vit)

	PR	PZ	PE	MIT	GJA	FE	GJI	Total
<u>Biznes planet e dorëzuara të KRU</u>								
Grumbullimi	124	121	83	60	95	37	67	587
Trajtimi ujërave të zeza	-	-	4	85	-	-	-	89
Trajtimi i llumit/derdhja.	-	-	-	-	-	-	-	-
Aktivitetet biznesore	92	5	14	36	5	20	27	200
Totali	216	126	101	180	101	57	95	875
<u>Rregullimet e ZRRUM</u>								
Grumbullimi	-17	-24	-21	-2	-34	-	-12	-110
Trajtimi ujërave të zeza	-	-	-	-	-	-	-	-
Trajtimi i llumit/derdhja.	-	-	-	-	-	-	-	-
Aktivitetet biznesore	1	29	4	-15	14	-4	-7	22
Totali	-15	5	-17	-17	-20	-4	-19	-87
<u>Shpenzimet e përcaktuara e të lejuara nga ZRRUM</u>								
Grumbullimi	107	97	62	58	61	37	55	477
Trajtimi ujërave të zeza	-	-	4	85	-	-	-	89
Trajtimi i llumit/derdhja.	-	-	-	-	-	-	-	-
Aktivitetet biznesore	93	34	18	21	19	16	20	222
Totali	201	131	84	163	80	53	76	788

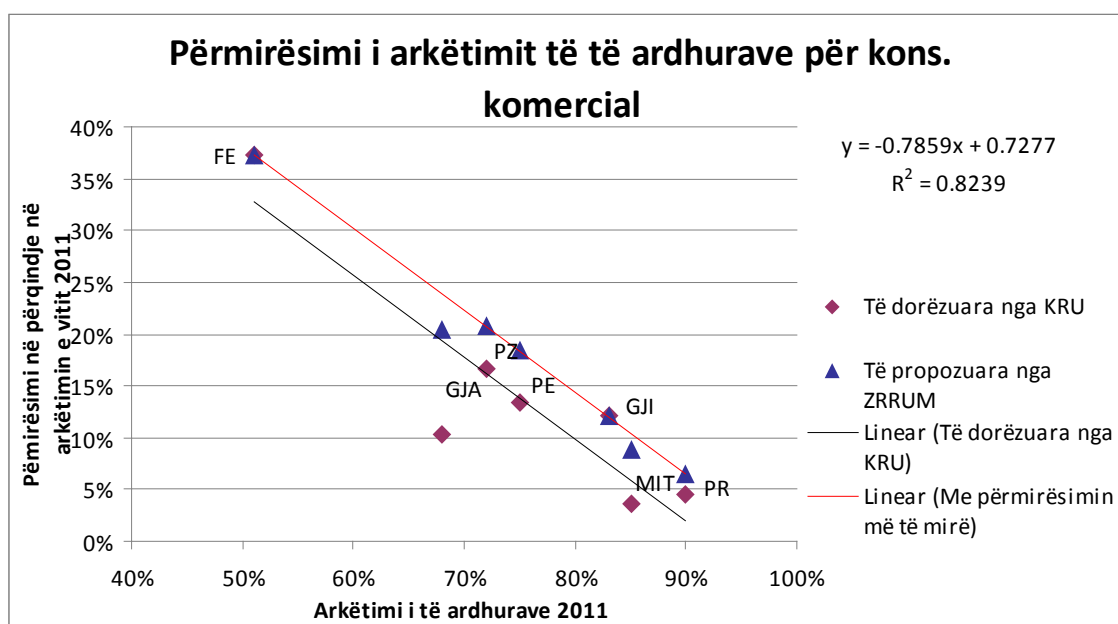
ANNEX 3 Efienca komerciale

Në mënyrë që të arrihet deri te përcaktimi i "më të përshtatshmit" është bërë analiza e regresionit linear të propozimeve të efiençës komerciale (efienca në arkëtimin e të ardhurave) e bazuar në shkallën e pritshme të përmirësimit nga nivelet aktuale (2011) në ato që priten në vitin 2014 relative me nivelet aktuale. Linja e "më të përshtatshmit" pastaj zhvendoset paralelisht me atë që ka performancën më të mirë (shih diagramin në vijim). Lejimet për efiençë komerciale pastaj përcaktohen nga kjo linjë e zhvendosur. Ato kompani të cilat marrin mbështetje teknike në arkëtimin e të ardhurave trajtohen si të afta për të plotësuar nivelet e caqeve përdorura ato të cilat nuk janë duke marrë një mbështetje të tillë konsiderohen se duhet të arrijnë 75% të diferencës në mes të niveleve të vitit 2011 dhe linjës përcaktuese të caktuar.

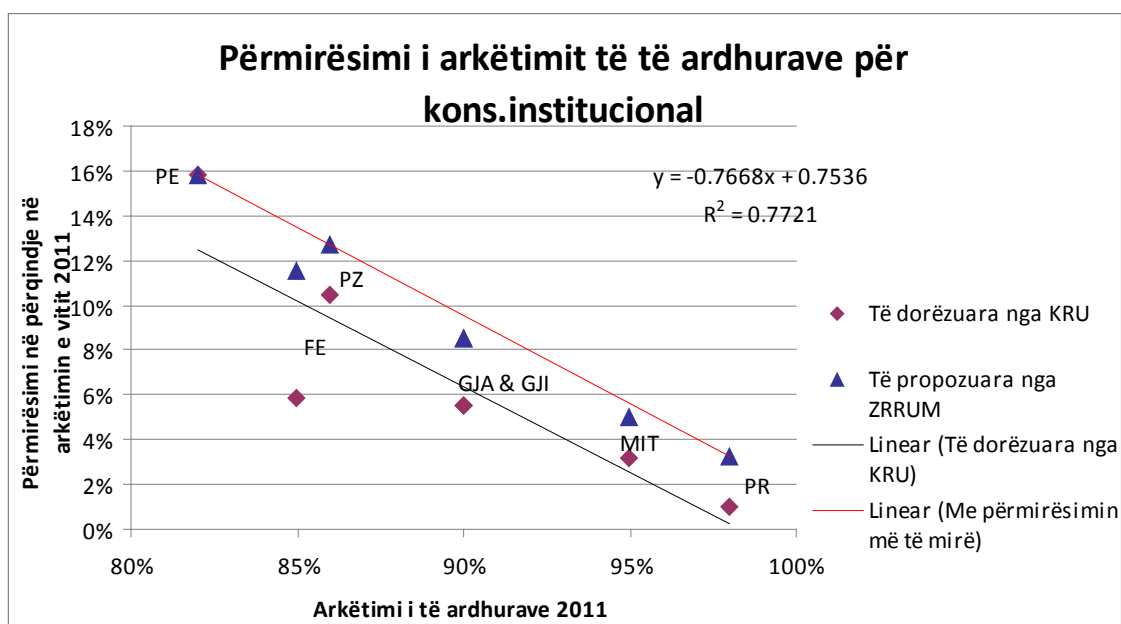
Konsumatorët shtëpiak



Konsumatorët komercial



Konsumatorët institucional



Aplikacionet e efijencës komerciale dhe rregullimet e ZRRUM

	PR	PZ	PE	MIT	GJA	FE	GJI	Mesatare (e pa-ponderuar)
<u>Shkalla e arkëtimit sipas biznes planeve të dorëzuara nga KRU në 2011</u>								
Shtëpiak	58%	59%	58%	45%	70%	63%	70%	60%
Komercial	90%	72%	75%	85%	68%	51%	83%	75%
Institucional	98%	86%	82%	95%	90%	85%	90%	89%
<u>Shkalla e arkëtimit sipas projeksioneve të paraqitura në biznes planet e KRU për 2014</u>								
Shtëpiak	65%	68%	65%	51%	75%	70%	75%	67%
Komercial	94%	84%	85%	88%	75%	70%	93%	84%
Institucional	99%	95%	95%	98%	95%	90%	95%	95%
<u>Rregullimet e ZRRUM në shkallën e projektuar të arkëtimit për 2014</u>								
Shtëpiak	2%	0%	2%	2%	3%	1%	3%	2%
Komercial	2%	3%	4%	4%	7%	0%	0%	2%
Institucional	1%	2%	0%	2%	3%	5%	3%	2%
<u>Shkalla e projektuar dhe e përcaktuar nga ZRRUM për 2014</u>								
Shtëpiak	67%	68%	67%	53%	78%	71%	78%	69%
Komercial	96%	87%	89%	92%	82%	70%	93%	87%
Institucional	100%	97%	95%	100%	98%	95%	98%	97%

ANNEX 4 Programi i shpenzimeve kapitale

Kompania Rajonale e Ujit 'Prishtina' (Prishtinë)

	Shpenzimet kapitale për 2012-2014 (EURO x 1000 në nivelet e çmimeve të vitit 2011)						Shpenzi met për kons. EURO
	Biznes planet e dorëzuara për 2012 - 2014		Rregulli mi i ZRRUM	Biznes planet e aprovuara nga ZRRUM për 2012 - 2014			
	Të financuara nga KRU	Financuara nga grantet	Të financuara nga KRU	Të financuara nga KRU	Financuara nga grantet	Totali	
Ujë							
Përtëritjet Infrastrukturore	6,369	9,011	3,067	9,436	9,011	18,447	175
Rritja infrastrukture	1,110	200	-	1,110	200	1,310	12
Mirëmbajtja kap. për jo-infrastrukturë	1,965	360	-	1,965	360	2,325	22
Rritja jo-infrastrukturore	4,032	4,327	-	4,032	4,327	8,358	79
Totali për ujë	13,476	13,897	3,067	16,543	13,897	30,440	289
Ujëra të zeza							
Përtëritjet Infrastrukturore	400	1,870	1,001	1,401	1,870	3,271	39
Rritja infrastrukture	100	450	-	100	450	550	6
Mirëmbajtja kap. për jo-infrastrukturë	-	-	-	-	-	-	-
Rritja jo-infrastrukturore	59	-	-	59	-	59	1
Totali për ujëra të zeza	559	2,320	1,001	1,560	2,320	3,880	46
Totali ujë + ujëra të zeza	14,034	16,217	4,068	18,102	16,217	34,320	334

Kompania Rajonale e Ujit 'Hidroregjioni Jugor' (Prizren)

	Shpenzimet kapitale për 2012-2014 (EURO x 1000 në nivelet e çmimeve të vitit 2011)						Shpenzi met për kons. EURO
	Biznes planet e dorëzuara për 2012 - 2014		Rregulli mi i ZRRUM	Biznes planet e aprovuara nga ZRRUM për 2012 - 2014			
	Të financuara nga KRU	Financuara nga grantet	Të financuara nga KRU	Të financuara nga KRU	Financuara nga grantet	Totali	
Ujë							
Përtëritjet Infrastrukturore	272	1,582	-	272	1,582	1,854	54
Rritja infrastrukture	195	1,951	-	195	1,951	2,146	63
Mirëmbajtja kap. për jo-infrastrukturë	150	393	-	150	393	543	16
Rritja jo-infrastrukturore	120	628	-	120	628	748	22
Totali për ujë	737	4,553	-	737	4,553	5,290	155
Ujëra të zeza							
Përtëritjet Infrastrukturore	200	800	54	254	800	1,054	34
Rritja infrastrukture	35	1,458	-	35	1,458	1,493	48
Mirëmbajtja kap. për jo-infrastrukturë	-	-	-	-	-	-	-
Rritja jo-infrastrukturore	-	4	-	-	4	4	0
Totali për ujëra të zeza	235	2,262	54	289	2,262	2,551	81
Totali ujë + ujëra të zeza	972	6.816	54	1.026	6.816	7.841	237

Kompania Rajonale e Ujit 'Hidrodrini' (Pejë)

	Shpenzimet kapitale për 2012-2014 (EURO x 1000 në nivelet e çmimeve të vitit 2011)						Shpenzi met për kons. EURO
	Biznes planet e dorëzuara për 2012 - 2014		Rregulli mi i ZRRUM	Biznes planet e aprovuara nga ZRRUM për 2012 - 2014			
	Të financuara nga KRU	Financuara nga grantet	Të financuara nga KRU	Të financuara nga KRU	Financuara nga grantet	Totali	
Ujë							
Përtëritjet Infrastrukturore	50	885	638	688	885	1,573	48
Rritja infrastrukture	600	1,050	-	600	1,050	1,650	50
Mirëmbajtja kap. për jo-infrastrukturë	-	-	-	-	-	-	-
Rritja jo-infrastrukturore	114	1,735	-	114	1,735	1,849	56
Totali për ujë	764	3,670	638	1,402	3,670	5,072	153
Ujëra të zeza							
Përtëritjet Infrastrukturore	430	14,285	-	430	14,285	14,715	914
Rritja infrastrukture	-	715	-	-	715	715	44
Mirëmbajtja kap. për jo-infrastrukturë	-	-	-	-	-	-	-
Rritja jo-infrastrukturore	0	700	-	0	700	700	43
Totali për ujëra të zeza	430	15,700	-	430	15,700	16,130	1,002
Totali ujë + ujëra të zeza	1.194	19.370	638	1.832	19.370	21.202	1.155

Kompania Rajonale e Ujit 'Mitrovica' (Mitrovicë)

	Shpenzimet kapitale për 2012-2014 (EURO x 1000 në nivelet e çmimeve të vitit 2011)						Shpenzi met për kons. EURO
	Biznes planet e dorëzuara për 2012 - 2014		Rregulli mi i ZRRUM	Biznes planet e aprovuara nga ZRRUM për 2012 - 2014			
	Të financuara nga KRU	Financuara nga grantet	Të financuara nga KRU	Të financuara nga KRU	Financuara nga grantet	Totali	
Ujë							
Përtëritjet Infrastrukturore	-	1,800	-	-	1,800	1,800	74
Rritja infrastrukture	-	795	-	-	795	795	33
Mirëmbajtja kap. për jo-infrastrukturë	-	-	-	-	-	-	-
Rritja jo-infrastrukturore	-	17,640	-	-	17,640	17,640	729
Totali për ujë	-	20,235	-	-	20,235	20,235	836
Ujëra të zeza							
Përtëritjet Infrastrukturore	-	82	408	408	82	490	26
Rritja infrastrukture	-	-	-	-	-	-	-
Mirëmbajtja kap. për jo-infrastrukturë	-	-	-	-	-	-	-
Rritja jo-infrastrukturore	-	3,500	-	-	3,500	3,500	187
Totali për ujëra të zeza	-	3,582	408	408	3,582	3,990	213
Totali ujë + ujëra të zeza	-	23,817	408	408	23,817	24,225	1,049

Kompania Rajonale e Ujit 'Radoniqi' (Gjakovë)

	Shpenzimet kapitale për 2012-2014 (EURO x 1000 në nivelet e çmimeve të vitit 2011)						Shpenzi met për kons. EURO
	Biznes planet e dorëzuara për 2012 - 2014		Rregulli mi i ZRRUM	Biznes planet e aprovuara nga ZRRUM për 2012 - 2014			
	Të financuara nga KRU	Financuara nga grantet	Të financuara nga KRU	Të financuara nga KRU	Financuara nga grantet	Totali	
Ujë							
Përtëritjet Infrastrukturore	30	450	1,108	1,138	450	1,588	54
Rritja infrastrukture	-	-	-	-	-	-	-
Mirëmbajtja kap. për jo-infrastrukturë	-	-	-	-	-	-	-
Rritja jo-infrastrukturore	19	-	-	19	-	19	1
Totali për ujë	49	450	1,108	1,157	450	1,607	55
Ujëra të zeza							
Përtëritjet Infrastrukturore	1	10	436	438	10	448	26
Rritja infrastrukture	-	-	-	-	-	-	-
Mirëmbajtja kap. për jo-infrastrukturë	-	-	-	-	-	-	-
Rritja jo-infrastrukturore	-	-	-	-	-	-	-
Totali për ujëra të zeza	1	10	436	438	10	448	26
Totali ujë + ujëra të zeza	50	460	1,545	1,595	460	2,055	80

Kompania Rajonale e Ujit 'Bifurkacioni' (Ferizaj)

	Shpenzimet kapitale për 2012-2014 (EURO x 1000 në nivelet e çmimeve të vitit 2011)						Shpenzi met për kons. EURO
	Biznes planet e dorëzuara për 2012 - 2014		Rregulli mi i ZRRUM	Biznes planet e aprovuara nga ZRRUM për 2012 - 2014			
	Të financuara nga KRU	Financuara nga grantet	Të financuara nga KRU	Të financuara nga KRU	Financuara nga grantet	Totali	
Ujë							
Përtëritjet Infrastrukturore	30	1,135	218	248	1,135	1,383	75
Rritja infrastrukture	30	500	-	30	500	530	29
Mirëmbajtja kap. për jo-infrastrukturë	53	-	-	53	-	53	3
Rritja jo-infrastrukturore	7	-	-	7	-	7	0
Totali për ujë	120	1,635	218	338	1,635	1,973	107
Ujëra të zeza							
Përtëritjet Infrastrukturore	5	449	585	590	449	1,039	70
Rritja infrastrukture	-	300	-	-	300	300	20
Mirëmbajtja kap. për jo-infrastrukturë	6	-	-	6	-	6	0
Rritja jo-infrastrukturore	-	50	-	-	50	50	3
Totali për ujëra të zeza	11	799	585	596	799	1,395	94
Totali ujë + ujëra të zeza	131	2,434	803	934	2,434	3,368	201

Kompania Rajonale e Ujit 'Hidromorava' (Gjilan)

	Shpenzimet kapitale për 2012-2014 (EURO x 1000 në nivelet e çmimeve të vitit 2011)						Shpenzi met për kons. EURO
	Biznes planet e dorëzuara për 2012 - 2014		Rregulli mi i ZRRUM	Biznes planet e aprovuara nga ZRRUM për 2012 - 2014			
	Të financuara nga KRU	Financuara nga grantet	Të financuara nga KRU	Të financuara nga KRU	Financuara nga grantet	Totali	
Ujë							
Përtëritjet Infrastrukturore	0	36	452	452	36	488	25
Rritja infrastrukture	-	-	-	-	-	-	-
Mirëmbajtja kap. për jo-infrastrukturë	30	-	-	30	-	30	2
Rritja jo-infrastrukturore	145	800	-	145	800	945	48
Totali për ujë	175	836	452	628	836	1,464	74
Ujëra të zeza							
Përtëritjet Infrastrukturore	-	-	339	339	-	339	18
Rritja infrastrukture	-	-	-	-	-	-	-
Mirëmbajtja kap. për jo-infrastrukturë	-	-	-	-	-	-	-
Rritja jo-infrastrukturore	3	-	-	3	-	3	0
Totali për ujëra të zeza	3	-	339	342	-	342	19
Totali ujë + ujëra të zeza	178	836	792	970	836	1,806	93

ANNEX 5 Kthimi në kapital

Historiku

Kthimi në bazën rregullatore të asetëve (BRA) (referuar edhe si kthimi në kapital), për rishikimin tarifor 2009-2011 ishte i vendosur në normën prej 4% (reale). Kjo normë e kthimit nuk ishte e caktuar përmes ndonjë arsyeshmërie të veçantë dhe / ose metode kalkuluese, por ishte caktuar mbi bazën e "asaj që është e përballueshme". Në praktikë, norma reale prej 4% në fakt doli të jetë një normë nominale prej 4% pasi që nuk u bënë (mundësuan) rregullime/përshtatje të tarifave sipas inflacionit (në kundërshtim me qëllimet e procesit rishikues tarifor). Si pasojë e mos realizimit të rregullimeve për inflacion, dhe në një periudhë kur inflacioni ishte i lartë, kthimet e pritura u anuluan (dështuan) kryesisht për shkak të efekteve të inflacionit, e poashtu si arsye e performancës së dobët sa i përket arkëtimit të të ardhurave dhe në aktivitetet tjera.

Pavarësisht nga dobësitë e cekura më lartë ka një perceptim se norma e ofruar e kthimit është e ulët dhe është duke dështuar/ngecur që të tërheq investime në sektor përpos përmes agjencioneve donatore mbi bazën e kushteve koncesionare (periudha të zgjatura të mospagimit pa kamatë, dhe me kamata shumë të ulëta). Norma e kthimit prej 4% (reale), edhe tani, kur normat globale të interesit (kamatës) janë në nivelet më të ulëta të të gjitha kohërave, nuk ka të ngjarë që të tregohet si normë atraktive për financim jo-koncesionar ku priten norma më të larta të kthimit. Konsiderohet se është mëse i domosdoshëm një kthim më i lartë nëse duam që KRU të jenë në gjendje që të financojnë investimet e nevojshme në sektor.

Arsyeshmëria

Përcaktimi i nivelit të duhur të normës së kthimit në kapital është temë e debateve serioze në çarqet ekonomike. Sa i përket ofruesve të shërbimeve qasja që është aplikuar shpesh është ajo e 'Modelit të Çmimit të Aseteve Kapitale' (CAPM/MÇAK)⁹. Kjo arsyeshmëri është gjerësisht e respektuar dhe konsiderohet se është mënyra më e besueshme për vlerësimin e koston së kapitalit¹⁰.

CAPM është paraqitur përmes kësaj formule të thjeshtë:

$$\overline{r}_a = r_f + \beta_a(\overline{r}_m - r_f)$$

Ku:

$\overline{r}_a$ = është norma e pritur e kthimit për asete

r_f = Norma pa risk

β_a = beta e asetit

$\overline{r}_m$ = norma e pritur e kthimit të tregut

Koncepti i CAPM është se investitorët duhet të kompensohen sipas metodës që reflekton rrezikun e biznesit në të cilin ata investojnë. Formula e CAPM është e tillë që investitorët duhet të presin një kthim që përbëhet nga norma pa risk (r_f) plus primin (premiumin) për të reflektuar riskun e investimit.

Norma pa risk (r_f) i referohet bonove (obligacioneve) të thesarit të vlerësuara si AAA, p.sh. obligacioneve të lëshuara nga bankat qendrore e që kanë statusin AAA.

Primi i riskut të tregut është primi (përshtatur për tërë ekuitetin) që investitorët në tregjet e aksioneve presin të marrin në planin afatgjatë për investime në ekuitete. Që të investojnë në treg në

⁹ Ka shumë tekste që përshkruajnë në hollësi teorinë dhe zbatimin e CAPM. Një përshkrim i shkurtër mund të gjendet në <http://www.investopedia.com/terms/c/capm.asp>

¹⁰ Një nga raportet e fundit, Imrecon, kostoja e kapitalit për RT09 (RT-Rishikimi Tarifor) rishikimi i çështjeve në nivel të lartë, 2009, thekson: "CAPM është në mënyrë intuitive i fuqishëm dhe një mjet praktik. I njëjti ka kritikët e tij që nxjerrin në pah të metat e tij empirike, por ai pa dyshim mbetet standardi i artë i metodologjive për koston të kapitalit dhe një model që është i pranuar gjerësisht nga audienca e rëndësishme në komunitetin e investitorëve dhe me përdorim të gjërë nga rregullatorët e sektorëve në MB".

(http://www.ccwater.org.uk/upload/pdf/High_level_review_of_CC_issues_-_Imrecon_9.09.pdf)

përgjithësi investitorët do të presin të marrin një kthim mesatar të $\overline{r_m}$ reflektuese e kthimeve të pritshme nga tregu si një tërësi. Për këtë arsye 'Primi i riskut' është $(\overline{r_m} - r_f)$.

Sa i përket një aseti të caktuar, risku mund të jetë më i madh ose më i vogël krahasuar me riskun e tregut. Kjo përcaktohet përmes β_a së veçantë të astetit si një shumëzues i primit të riskut. Nëse risku i astetit (i definuar si paqëndrueshmëria e kthimit) është më i madh se risku mesatar i tregut atëherë vlera e β_a do të jetë më e madhe se 1.0. Në anën tjetër, në qoftë se risku është më i ulët se mesatarja e riskut të tregut, β_a do të jetë më e ulët se 1.0. Për shembull, kompanitë e riskut të lartë që bëjnë eksplorime për naftë mund të kenë një β_a më të madhe se 2.0, përderisa investimet në kompanitë e vlerësuar si shumë të sigurta për investime (të ashtuquajturat 'blue chip'), si p.sh. ofrues të mëdhenj të shërbimeve, do të kenë β_a , le të themi prej 0.5. Vlera e β_a përcaktohet përmes analizave afatgjata statistikore përmes së cilave është e mundur përcaktimi i β_a për mesataren e një sektori të veçantë në mesatare në vend se për kompani individuale.

CAPM në sektorin e ujit në Kosovë

Sektori financiar në Kosovë nuk është një strukturë e sofistikuar e tregut dhe nuk ka në dispozicion informata statistikore në lidhje me primet e riskut (mesatar ose për kompani individuale). Për më tepër, përcaktimi i një norme pa risk, për Kosovën gjithashtu nuk është i mundur për shkak se ajo nuk është anëtare e Euro-zonës edhe pse përdorë Euron si valutë të saj. Megjithatë, është e mundur që të përdoren informatat statistikore nga vende tjera në mënyrë që të njejtat të përdoren si një listë zëvendësuese e parametrave për përcaktim të normës së kthimit në kapital për sektorin e ujit në Kosovë.

Norma e kthimit pa risk r_f

Norma e kthimit pa risk e përdorur nga OFWAT (rregullator i sektorit të ujit për Angli dhe Vels) bazohet mbi të dhëna historike dhjetëvjeçare të obligacioneve qeveritare të ndërlidhura me indeks e nga të cilat është arritur në llogaritjen e normës pa risk prej 2.0%. Të ardhurat aktuale (reale) nga obligacionet të tilla (MB 2.5% 2024) janë diku rreth 0.66%¹¹ me një normë të pritshme¹² të pikës së rentabilitetit nga inflacioni prej 3.18%. Kjo normë e kthimit është jashtëzakonisht shumë e ulët dhe do të ishte e paarsyeshme të supozohet se brenda disa viteve të ardhshme të ardhurat do të rriteshin në mesataren afatgjate prej 2.0%.

I vetmi informacion në dispozicion të menjëhershëm në lidhje me obligacionet e ndërlidhura me indeks, të shprehura në Euro, janë për Francën (Fr 2.5% 2020) me të ardhura (përfitim) prej 1.16% dhe pikë rentabël të inflacionit prej 2.16%. Në mënyrë të ngjashme, obligacionet e ndërlidhura në indeks në rastin e Gjermanisë janë diku rreth 1.0%. Përsëri këto norma janë jashtëzakonisht të ulëta me norma afatgjata prej rreth 2%.

Në mungesë të informacioneve (të dhënave) për Kosovë, sugjerohet që norma pa risk prej 2.0% (përbrenda një diapazoni prej 1.8% deri 2.2%) të aplikohet për Kosovë.

Primi i riskut të ekuitetit $(\overline{r_m} - r_f)$.

Mesatarja e primit të riskut të ekuitetit në Evropë është vlerësuar të jetë 5.0%. Në ekonomitë e tjera (Mbretërinë e Bashkuar, SHBA, Kanada, etj) primi i riskut është pothuajse identik, dhe varion nga 5,1% në 5,2%. Edhe pse, si një ekonomi në zhvillim mund të thuhet se primi i riskut duhet të jetë më i lartë por nuk ka prova të forta që do të sugjeronin sa sa i lartë do të duhej të ishte. Gjatë procesit të fundit rishikues të OFWAT është aplikuar primi i matur prej 5,4%. Në mungesë të informacioneve, sugjerohet që në rastin e Kosovës duhet të aplikohet primi i riskut prej 5,5% (përbenda një diapazoni prej 5,0% në 6,0%).

Beta β_a

Në përgjithësi industria e ujit konsiderohet të jetë një sektor relativisht i sigurt (i izoluar ndaj konkurrencës agresive, konsumatorë pa ndonjë mundësi zgjedhjeje për ofrues tjerë të shërbimeve, dhe rrjedhje të qëndrueshme të të ardhurave). Rrjedhimisht β_a për sektorin në përgjithësi është nën 1,0.

¹¹ <http://markets.ft.com/RESEARCH/markets/DataArchiveFetchReport?Category=BR&Type=ILB&Date=05/18/2011>

¹² Pika e rentabilitetit të inflacionit (pritjet e inflacionit) llogaritet si diferencë në të ardhura në mes të bonove konvencionale dhe atyre të lidhura për indeks.

Hulumtimet në SHBA ¹³ sugjerojnë se një β_a prej 0.47 është e përshtatshme për sektorin e ujit. OFWAT në Britani të Madhe, në procesin e fundit të rishikimit tarifor, aplikoi një β_a të aseteve prej 0.4 (për kompanitë e ujit dhe ujërave të zeza) dhe 0.45 (vetëm për kompanitë e ujit), pak a shumë e përafërt me vlerësimin e bërë në SHBA. Rregulluar përmes levës financiare prej 57,5% kjo është e barabartë me një β ekuitet prej 0.9 (nuk është relevante në Kosovë, pasi niveli i huamarrjes është i vogël). Pavarësisht nga nivelet e ulta beta në SHBA dhe Britani të Madhe për sektorin e ujit mund të debatohet se rreziku i vendit i ndërlidhur me Kosovën në tregjet financiare mund të justifikojë një nivel më të lartë të β për sektorin e ujit në Kosovë nëse sektori është i suksesshëm në sigurimin e besueshmërisë financiare. Sugjerohet që në Kosovë të aplikohet niveli i β prej 0,5 (nga një diapazon prej 0,4-0,6).

Rregullim i kthimit para-tatimor

Korniza CAPM është e bazuar mbi një kthim pas tatimor në kapital. Modeli tarifor, megjithatë, është i bazuar mbi një kthim para tatimor mbi kapital dhe për këtë është i nevojshëm një rregullim. Në bazë të asaj se KRU në Kosovë nuk kanë ndonjë nivel material të borxhit dhe se kamatat, nëse ka ndonjë, janë të një niveli të papërfillshëm, mund të supozohet se këto kthime do të jenë subjekt i tatimit sipas normës tatimore në korporata prej 10%. Si rrjedhojë, për të arritur në një kthim para tatimor mbi kapital, është i nevojshëm një rregullim prej $1 / (10-10\%)$.

Llogaritja e kthimit në kapital

Bazuar mbi supozimet e mësipërme në tabelën e paraqitur në vijim janë të dhëna vlerësimet e kthimit në kapital.

Kthimi pas tatimor në kapital

	Rekomanduar	Min	Max
Norma pa risk	2.00%	1.80%	2.20%
Beta	0.5	0.4	0.6
Primi i riskut në asete	5.50%	5%	6%
Kthimi post tatimor në kapital (reale)	4.75%	3.80%	5.80%
Kthimi para tatimor në kapital (reale)	5.28%	4.22%	6.44%

Konkluzione dhe rekomandime

Norma e mëparshme e kthimit në kapital prej 4% ishte shumë e ulët dhe madje bie nën ekstremet e ulëta të paraqitura në këtë analizë. Norma e kthimit në kapital prej 5.3% (reale) është aplikuar në këtë proces të rishikimit tarifor.

¹³ http://pages.stern.nyu.edu/~adamodar/New_Home_Page/datafile/Betas.html

ANNEX 6 Projektionet për konsumatorë dhe shitje

Projektionet për konsumatorë 2011 - 2014

	PR	PZ	PE	MIT	GJA	FE	GJI	Total
Furnizimi me ujë								
<u>Fundi i 2011</u>								
Shtëpiak	89,000	27,789	27,748	20,320	24,886	14,282	16,555	220,580
Komercial	4,239	3,617	1,895	3,313	1,996	1,577	25,454	42,091
Institucional	533	563	289	393	223	118	181	2,300
Totali 2011	93,772	31,969	29,932	24,026	27,105	15,977	42,190	264,971
<u>Fundi i 2014</u>								
Shtëpiak	102,500	30,300	30,448	24,070	26,836	16,900	18,655	249,709
Komercial	4,355	3,712	2,195	3,328	2,082	1,847	26,966	44,485
Institucional	548	590	298	408	226	144	196	2,410
Totali 2011	107,403	34,602	32,941	27,806	29,144	18,891	45,817	296,604
Rritja për vit	4,544	878	1,003	1,260	680	971	1,209	10,544
Shërbimet e ujërave të zeza								
<u>Fundi i 2011</u>								
Shtëpiak	68,949	23,541	11,465	15,150	13,389	12,668	15,325	160,487
Komercial	8,326	4,239	3,368	1,895	2,873	1,801	1,577	24,079
Institucional	495	553	166	388	121	118	181	2,022
Total 2011	77,770	28,333	14,999	17,433	16,383	14,587	17,083	186,588
<u>Fundi i 2014</u>								
Shtëpiak	82,449	29,950	13,265	17,250	15,339	13,058	17,425	188,736
Komercial	8,956	4,355	3,463	2,195	3,023	1,887	1,847	25,726
Institucional	510	580	175	408	136	145	196	2,150
Totali 2011	91,915	34,885	16,903	19,853	18,498	15,090	19,468	216,612
Rritja për vit	4,715	2,184	635	807	705	168	795	10,008

Projektionet e shitjeve për ujë 2011 - 2014 (m³ x 1000)

	PR	PZ	PE	MIT	GJA	FE	GJI	Total
2011								
Konsumatorët me shërbime të ujërave të zeza	18,002	6,280	4,173	3,819	3,469	2,545	2,742	41,030
Konsumatorët pa shërbime të ujërave të zeza	4,399	890	4,337	1,142	2,860	285	197	14,109
Totali	22,401	7,169	8,510	4,961	6,329	2,830	2,938	55,139
2014								
Konsumatorët me shërbime të ujërave të zeza	21,340	7,684	4,623	4,127	3,928	2,678	3,271	47,651
Konsumatorët pa shërbime të ujërave të zeza	4,445	252	4,699	1,199	2,735	702	197	14,228
Totali	25,785	7,935	9,322	5,326	6,662	3,380	3,468	61,880
Rritja për vit	1,128	255	271	122	111	184	177	2,247

ANNEX 7 Përmbledhje e pasqyrave financiare

Tabelat e paraqitura në vijim paraqesin të ardhurat e projektuara dhe pasqyrat e shpenzimeve për shtatë KRU në përputhje me udhëzimet e kontabilitetit rregullator duke u bazuar në tarifatat dhe obligimet e marra për nivelet e shërbimeve ashtu siç janë paraqitur në biznes planet e dakorduara me ZRRUM.

Të gjitha vlerat janë të paraqitura në EURO x 1000 në nivelet e çmimeve të vitit 2011.

Kompania Rajonale e Ujit 'Prishtina' (Prishtinë)

	2012	2013	2014
Të ardhurat			
Shitjet duke përfshirë taksat e kyçjes	13,772	14,800	15,783
Furnizimi me ujë	12,543	13,498	14,251
Ujërat e zeza	1,229	1,301	1,532
Subvencionet / subvencionet qeveritare	-	-	-
Totali i të ardhurave	13,772	14,800	15,783
Shpenzimet			
Shpenzimet operative	5,571	5,571	5,568
Furnizimi me ujë	5,373	5,373	5,373
Ujërat e zeza	198	198	195
Borxhet e këqija	3,427	3,412	3,479
Të ardhurat neto para mirëmbajtjes kapitale	4,774	5,817	6,737
Mirëmbajtja kapitale	3,680	3,833	4,144
Furnizimi me ujë	2,957	3,466	3,799
Ujërat e zeza	723	367	345
Të ardhurat neto para taksimit, interesave dhe dividendeve	1,094	1,984	2,593

Kompania Rajonale e Ujit 'Hidroregjioni Jugor' (Prizren)

	2012	2013	2014
Të ardhurat			
Shitjet duke përfshirë taksat e kyçjes	3,938	4,310	4,732
Furnizimi me ujë	3,511	3,884	4,220
Ujërat e zeza	428	426	512
Subvencionet / subvencionet qeveritare	-	-	-
Totali i të ardhurave	3,938	4,310	4,732
Shpenzimet			
Shpenzimet operative	2,407	2,455	2,622
Furnizimi me ujë	2,282	2,324	2,486
Ujërat e zeza	125	131	136
Borxhet e këqija	1,048	1,049	1,058
Të ardhurat neto para mirëmbajtjes kapitale	483	805	1,052
Mirëmbajtja kapitale	342	170	169
Furnizimi me ujë	222	50	149
Ujërat e zeza	121	121	20
Të ardhurat neto para taksimit, interesave dhe dividendeve	141	635	883

Kompania Rajonale e Ujit 'Hidrodrini' (Pejë)

	2012	2013	2014
Të ardhurat			
Shitjet duke përjashtuar taksat e kycjes	3,132	3,409	3,680
Furnizimi me ujë	2,797	3,025	3,236
Ujërat e zeza	335	383	444
Subvencionet / subvencionet qeveritare	-	-	-
Totali i të ardhurave	3,132	3,409	3,680
Shpenzimet			
Shpenzimet operative	1,624	1,624	1,623
Furnizimi me ujë	1,540	1,540	1,540
Ujërat e zeza	84	84	83
Borxhet e këqija	935	852	901
Të ardhurat neto para mirëmbajtjes kapitale	573	933	1,156
Mirëmbajtja kapitale	329	403	507
Furnizimi me ujë	300	249	249
Ujërat e zeza	29	154	259
Të ardhurat neto para taksimit, interesave dhe dividendeve	244	530	649

Kompania Rajonale e Ujit 'Mitrovica' (Mitrovicë)

	2012	2013	2014
Të ardhurat			
Shitjet duke përjashtuar taksat e kycjes	2,828	3,039	3,470
Furnizimi me ujë	2,406	2,481	2,726
Ujërat e zeza	422	558	744
Subvencionet / subvencionet qeveritare	385	385	385
Totali i të ardhurave	3,213	3,424	3,855
Shpenzimet			
Shpenzimet operative	1,801	1,802	1,971
Furnizimi me ujë	1,638	1,638	1,808
Ujërat e zeza	163	163	163
Borxhet e këqija	941	1,031	1,063
Të ardhurat neto para mirëmbajtjes kapitale	472	591	821
Mirëmbajtja kapitale	158	157	157
Furnizimi me ujë	21	21	20
Ujërat e zeza	136	136	136
Të ardhurat neto para taksimit, interesave dhe dividendeve	314	434	664

Kompania Rajonale e Ujit 'Radoniqi' (Gjakovë)

	2012	2013	2014
Të ardhurat			
Shitjet duke përjashtuar taksat e kycjes	3,109	3,378	3,735
Furnizimi me ujë	2,809	2,976	3,190
Ujërat e zeza	300	402	546
Subvencionet / subvencionet qeveritare	-	-	-
Totali i të ardhurave	3,109	3,378	3,735
Shpenzimet			
Shpenzimet operative	1,625	1,625	1,625
Furnizimi me ujë	1,544	1,545	1,546
Ujërat e zeza	80	80	80
Borxhet e këqija	766	733	729
Të ardhurat neto para mirëmbajtjes kapitale	718	1,020	1,381
Mirëmbajtja kapitale	596	604	612
Furnizimi me ujë	438	436	435
Ujërat e zeza	159	168	177
Të ardhurat neto para taksimit, interesave dhe dividendeve	122	416	769

Kompania Rajonale e Ujit 'Bifurkacioni' (Ferizaj)

	2012	2013	2014
Të ardhurat			
Shitjet duke përjashtuar taksat e kyçjes	1,792	1,869	1,921
Furnizimi me ujë	1,382	1,449	1,488
Ujërat e zeza	411	420	433
Subvencionet / subvencionet qeveritare	-	-	-
Totali i të ardhurave	1,792	1,869	1,921
Shpenzimet			
Shpenzimet operative	773	773	773
Furnizimi me ujë	720	720	720
Ujërat e zeza	53	53	53
Borxhet e këqija	513	561	548
Të ardhurat neto para mirëmbajtjes kapitale	506	535	600
Mirëmbajtja kapitale	298	313	313
Furnizimi me ujë	89	104	104
Ujërat e zeza	209	209	209
Të ardhurat neto para taksimit, interesave dhe dividendeve	208	222	287

Kompania Rajonale e Ujit 'Hidromorava' (Gjilan)

	2012	2013	2014
Të ardhurat			
Shitjet duke përjashtuar taksat e kyçjes	1,804	1,873	1,895
Furnizimi me ujë	1,504	1,541	1,554
Ujërat e zeza	300	332	341
Subvencionet / subvencionet qeveritare	-	-	-
Totali i të ardhurave	1,804	1,873	1,895
Shpenzimet			
Shpenzimet operative	970	970	969
Furnizimi me ujë	894	894	894
Ujërat e zeza	76	76	75
Borxhet e këqija	377	379	364
Të ardhurat neto para mirëmbajtjes kapitale	457	524	562
Mirëmbajtja kapitale	314	315	314
Furnizimi me ujë	179	181	181
Ujërat e zeza	135	134	133
Të ardhurat neto para taksimit, interesave dhe dividendeve	143	209	248

ANNEX 8 Tarifat e 2012 - 2014

Tabelat e paraqitura në vijim paraqesin tarifën fikse të përcaktuar nga ZRRUM dhe poashtu edhe tarifën volumetrike për secilën kompani. Urdhëresat e publikuara tarife kanë përcaktuar tabelat tarife për taksat e kyçjes dhe shpenzimet tjera të ndërlidhura.

Tarifat fikse (EURO për konsumatorë për muaj) - për të gjitha KRU

	2012	2013	2014
Shtëpiak	1.00	1.00	1.00
Komercial	3.00	3.00	3.00
Institucional	3.00	3.00	3.00

Shënim: Këto ngarkesa (tarifa) fikse janë të përcaktuara në nivele të çmimeve nominale dhe nuk do të rregullohen për inflacion.

Tarifat volumetrike (ujë dhe ujëra të zeza)

Tabelat e paraqitura në vijim paraqesin tarifën për shitjet e ujit në m³ për furnizim me ujë dhe shërbime të ujërave të zeza si shtesë e tarifës fikse mujore. Tarifat për 2012-2014 janë të paraqitura sipas niveleve të çmimeve të vitit 2011 me katër shifra pas presjes dhjetore dhe duhet t'i nënshtrohen (të jenë subjekt) i rregullimeve të inflacionit vjetor në përputhje me treguesin e inflacionit të muajit Tetor të vitit paraprak. Tabelat poashtu për vitin 2012 ofrojnë tarifën finale në të cilat është i llogaritur inflacioni.

Kompania Rajonale e Ujit 'Prishtina' (Prishtinë)

	Tarifa për m ³ të ujit të shitur (EURO)			
	Urdhëresa Tarifore për 2012 e rregulluar për inflacion	Sipas niveleve të çmimeve të vitit 2011		
		2012	2013	2014
Furnizimi me ujë				
Shtëpiak	0.37	0.3546	0.3699	0.3859
Komercial	0.87	0.8332	0.8507	0.8682
Institucional	0.87	0.8332	0.8507	0.8682
Ujërat e zeza				
Shtëpiak	0.05	0.0446	0.0498	0.0556
Komercial	0.11	0.1049	0.1146	0.1251
Institucional	0.11	0.1049	0.1146	0.1251

Kompania Rajonale e Ujit 'Hidroregjioni Jugor' (Prizren)

	Tarifa për m ³ të ujit të shitur (EURO)			
	Urdhëresa Tarifore për 2012 e rregulluar për inflacion	Sipas niveleve të çmimeve të vitit 2011		
		2012	2013	2014
Furnizimi me ujë				
Shtëpiak	0.31	0.3001	0.3342	0.3722
Komercial	0.61	0.5853	0.6518	0.7072
Institucional	0.61	0.5853	0.6518	0.7072
Ujërat e zeza				
Shtëpiak	0.05	0.0491	0.0491	0.0600
Komercial	0.09	0.0842	0.0883	0.0979
Institucional	0.09	0.0842	0.0883	0.0979

Kompania Rajonale e Ujit 'Hidrodrini' (Pejë)

	Tarifa për m ³ të ujit të shitur (EURO)			
	Urdhëresa Tarifore për 2012 e rregulluar për inflacion	Sipas niveleve të çmimeve të vitit 2011		
		2012	2013	2014
Furnizmi me ujë				
Shtëpiak	0.22	0.2072	0.2264	0.2474
Komercial	0.43	0.4144	0.4529	0.4454
Institucional	0.43	0.4144	0.4529	0.4454
Ujërat e zeza				
Shtëpiak	0.06	0.0564	0.0637	0.0719
Komercial	0.12	0.1129	0.1274	0.1439
Institucional	0.12	0.1129	0.1274	0.1439

Kompania Rajonale e Ujit 'Mitrovica' (Mitrovicë)

	Tarifa për m ³ të ujit të shitur (EURO)			
	Urdhëresa Tarifore për 2012 e rregulluar për inflacion	Sipas niveleve të çmimeve të vitit 2011		
		2012	2013	2014
Furnizmi me ujë				
Shtëpiak	0.33	0.3176	0.3492	0.3841
Komercial	0.73	0.6987	0.6985	0.6913
Institucional	0.73	0.6987	0.6985	0.6913
Ujërat e zeza				
Shtëpiak	0.08	0.0778	0.1021	0.1339
Komercial	0.20	0.1946	0.2552	0.3347
Institucional	0.20	0.1946	0.2552	0.3347

Kompania Rajonale e Ujit 'Radoniqi' (Gjakova)

	Tarifa për m ³ të ujit të shitur (EURO)			
	Urdhëresa Tarifore për 2012 e rregulluar për inflacion	Sipas niveleve të çmimeve të vitit 2011		
		2012	2013	2014
Furnizmi me ujë				
Shtëpiak	0.33	0.3137	0.3400	0.3684
Komercial	0.72	0.6902	0.6799	0.6631
Institucional	0.72	0.6902	0.6799	0.6631
Ujërat e zeza				
Shtëpiak	0.07	0.0646	0.0839	0.1089
Komercial	0.16	0.1616	0.2098	0.2724
Institucional	0.16	0.1616	0.2098	0.2724

Kompania Rajonale e Ujit 'Bifurkacioni' (Ferizaj)

	Tarifa për m ³ të ujit të shitur (EURO)			
	Urdhëresa Tarifore për 2012 e rregulluar për inflacion	Sipas niveleve të çmimeve të vitit 2011		
		2012	2013	2014
Furnizmi me ujë				
Shtëpiak	0.31	0.2945	0.3107	0.3279
Komerical	0.68	0.6478	0.6214	0.5902
Institucional	0.68	0.6478	0.6214	0.5902
Ujërat e zeza				
Shtëpiak	0.13	0.1194	0.1301	0.1417
Komerical	0.30	0.2986	0.3252	0.3542
Institucional	0.30	0.2986	0.3252	0.3542

Kompania Rajonale e Ujit 'Hidromorava' (Gjilan)

	Tarifa për m ³ të ujit të shitur (EURO)			
	Urdhëresa Tarifore për 2012 e rregulluar për inflacion	Sipas niveleve të çmimeve të vitit 2011		
		2012	2013	2014
Furnizmi me ujë				
Shtëpiak	0.32	0.3082	0.3168	0.3256
Komerical	0.71	0.6780	0.6335	0.5861
Institucional	0.71	0.6780	0.6335	0.5861
Ujërat e zeza				
Shtëpiak	0.08	0.0748	0.0799	0.0855
Komerical	0.19	0.1869	0.1999	0.2137
Institucional	0.19	0.1869	0.1999	0.2137

Zyra Rregullatore për Ujësjellës dhe Mbeturina
Rr.Ferat Dragaj nr.68
Prishtinë, 10000
Kosovë
Tel: + 381 38249165, ext. 101/113
Fax: +381 38249168 129
<http://www.wwro-ks.org>